

AQUAFIN

J a a r v e r s l a g 1 9 9 7

J a a r v e r s l a g 1 9 9 7

A Q U A F I N

INHOUD

Boodschap van de Voorzitter	7
Verslag van de Raad van Bestuur over het boekjaar 1997	9
De investeringen	11
De exploitatie	11
Juridische ontwikkelingen	12
Onderzoek en Ontwikkeling	12
Commentaar bij de balans	13
Commentaar bij de resultatenrekening	14
Voorstel aan de Algemene Vergadering	15
Mandaten	15
Activiteitenverslag	17
Kerncompetenties	17
<i>Integrale waterzuiveringsstudie</i>	17
<i>Hydrodynamische modellering</i>	18
<i>Procestechnologie</i>	18
<i>Exploitatie-ervaring</i>	19
<i>Informatica</i>	21
Op weg naar totale kwaliteit	21
Aquafin in de wereld	21
Onderzoek en ontwikkeling	25
Werk in opbouw	27
Verslag van de commissaris-revisor	37
De cijfers	38
Balans na winstverdeling	38
Resultatenrekening	40
Toelichting	42
Sociale balans	49
Bijkomende toelichtingen	52

BOODSCHAP VAN DE VOORZITTER

In 1997 versterkte Aquafin haar kerncompetenties. Zoals steeds gaat zij daarbij pragmatisch te werk. De vooropgestelde ontwikkelingen moeten doelmatig zijn en als hefboom fungeren voor betere resultaten en nieuwe producten. Die kerncompetenties zijn: de integrale waterzuiveringsstudie (IWS) voor een verantwoorde planning van de zuiveringsinfrastructuur, de procesmatrix voor een zuiveringstechnologie op maat, de hydrodynamische modellering van de waterhuishouding in het rioolstelsel en de exploitatie-ervaring en technologische begeleiding.

De zuiveringsresultaten van de installaties verbeteren gestaag. In 1996 voldeed 93,1 % van alle bemonsterde installaties aan de kwaliteitsnormen. In 1997 was dit 94,3 %, terwijl 'slechts' 93,8 % werd vooropgesteld.

Een sterkere profilering van Aquafin via de kerncompetenties blijkt een lonende strategie. Want elk van de kerncompetenties vindt nieuwe toepassingen op de markt: de IWS-studie, de procesmatrix en de financieringsstructuur worden als referentie aangehaald door de Wereldbank. Voor het Europese Innovatie-programma coördineert Aquafin de procedures voor het beheer van stedelijke rioolstelsels. Leuven en Knokke bestelden een riolerings-beheersplan (Hydroplan), terwijl 25 andere gemeenten intekenden op RIO+ voor de begeleiding van rioleringsprojecten. Het voorbije jaar werd ook het pad geëffend voor de oprichting van een commercieel zusterbedrijf van Aquafin in de schoot van de Vlaamse Milieuholding: Aquaplus.

Duurzaam ondernemen betekent voor Aquafin dat milieunormen nooit de eindstreep zijn. Daarom onderzoekt Aquafin het hergebruik van gezuiverd rioolwater in samenwerking met het Vito, de Intercommunale Watermaatschappij van Veurne-Ambacht (IWVA) en de Universiteit van Gent.

Groene technologie is niet voldoende, Aquafin heeft ook een breed draagvlak nodig. Voor de bescherming van fauna en flora bestaan bindende richtlijnen. Aquafin zorgt voor de bescherming van de mens met het minder-hinderprogramma. Een hinderanalyse in de planningfase, een betere organisatie van de werken, duidelijke en vooral

tijdige informatie, de bestrijding van geur- en geluidshinder zijn cruciale onderdelen bij de planning, het ontwerp, de bouw en de exploitatie van zuiveringsprojecten.

Aquafin beseft dat zij een balans moet vinden in het spanningsveld tussen vrije onderneming en overheidsgepaste organisatie. De overheid bepaalt de beleidslijnen. Aquafin zorgt voor de invulling. Om het vertrouwen te behouden van haar opdrachtgever is het belangrijk dat Aquafin het bewijs levert van haar kostenbewuste aanpak. In 1997 werd het bedrijf onderworpen aan twee doorlichtingen. Het onderzoeksbureau Coopers & Lybrand toetste het functioneren van Aquafin en de bestede middelen aan de prestaties van gelijkwaardige organisaties in het buitenland. De resultaten werden voorgesteld aan de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement. Een gezaghebbende krant blokkeerde: 'Aquafin zorgzaam met heffing op afvalwater'.

De audits voor ISO-certificaties voor kwaliteit en milieu spitten met een chirurgische precisie de onderlinge samenhang van de projectrealisaties uit. Ook hier doorstond Aquafin de toetsing. Op 17 november 1997 werden een ISO 9001-certificaat voor kwaliteit en een ISO 14001-certificaat voor milieuzorg toegekend.

De sterke dynamiek binnen Aquafin wordt erkend door de hoogste beleidsniveaus. Op de Vlariodag op 31 januari 1998 sprak de Minister van Leefmilieu, bij monde van zijn kabinetschef, zijn waardering uit voor het RIO+programma van Aquafin als gangmaker voor de versnelde uitbouw van gemeentelijke rioleringen. Bij de voorstelling van het referentiewerk 'Atlas van de Vlaamse Beek- en Rivierwijken' in maart 1998 brak prof. R. Verheyen, rector van de Universiteit van Antwerpen en voorzitter van de MINARAAD, een lans om de inhaaloperatie in de waterzuivering vol te houden tegen het huidige investeringsritme. Die aanbevelingen waar maken vereist doorzettingsvermogen en discipline. Aquafin wapende zich alvast door werk te maken van meer verrijnde mechanismen voor projectsturing en kostencontrole.

ROGER MAENHAUT

Voorzitter

Raad van Bestuur

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR OVER HET BOEKJAAR 1997

De unieke structuur van Aquafin heeft een buitengewone dynamiek op gang gebracht. De planning, de bouw, de financiering en de exploitatie van de waterzuivering is één gezamenlijk concept. De voortdurende terugkoppeling tussen alle geledingen levert bovendien aantoonbare resultaten op het gebied van zuiveringsrendement en kostprijsbeheersing.

Collectorwerken Dampoort, Gent

Elk jaar draagt de Vlaamse overheid aan Aquafin waterzuiveringsprojecten op ter waarde van 7 miljard BEF. Na zeven werkjaren zijn voor 28,2 miljard projecten opgeleverd. Op dit totaal bedraagt het percentage meerwerken slechts 1 % ten opzichte van het gunningsbedrag, daar waar in een risicovolle omgeving 5 % gangbaar is. Sinds 1995 breidt Aquafin de zuiveringscapaciteit uit met gemiddeld 250.000 inwonersequivalenten per jaar. Aquafin baat nu 2.763 km leidingen uit, 527 pompstations en 143 rioolwaterzuiveringsinstallaties. De totale behande-

Waterzuiveringsinstallatie Wetteren-Overshelde

lingscapaciteit bedraagt 5,2 miljoen inwonersequivalenten. Daarvan wordt 60 % benut. In Nederland bedraagt de gemiddelde capaciteitsbezetting 73 %. Nederland startte echter veel vroeger met de uitbouw van de rioolwaterzuivering. De respons van de gemeenten op het RIO-programma van Minister Kelchtermans laat verhopen dat de aansluiting van de gemeenten op het leidingnet van Aquafin nu versneld op gang komt. Uit een studie van Coopers & Lybrand van september 1997 blijkt dat Aquafin op het gebied van rendement, van slibafzetkosten en van afvalwatertransport zeker even goed presteert als het gemiddelde van de waterschappen in Nederland.

Aquafin heeft het afgelopen jaar maatregelen genomen om het opleveringsvolume op het niveau van het investeringsprogramma te houden. Omgevingsfactoren zoals administratieve vertragingen of het verzet van omwonenden kunnen de uitvoeringstermijnen van individuele projecten in het gedrang brengen. Vandaar dat een buffercapaciteit aan projecten moet voorzien worden. Projecten uit toe-

Bezoek Europese Investeringsbank, 20-3-1997

komstige investeringsjaren kunnen nu de leemten opvullen van geblokkeerde projecten.

Onze financieringsstructuur is en blijft solide. De Europese Investeringsbank ondertekende in 1997 een nieuwe langlopende lening, ditmaal van

Zuiveringsinstallatie Roeselare

2 miljard BEF. Daarmee komt het totale bedrag dat de EIB sinds 1994 voor het programma van Aquafin heeft verstrekt op 11 miljard BEF. Het vertrouwen vanwege de EIB heeft voor gevolg dat andere commerciële banken de resterende financieringsbehoeften van Aquafin ruimschoots opvullen.

Aquafin is nu betrokken bij zes projecten in het buitenland in diverse fasen van uitvoering. Deze projecten staan geboekt als opdrachten buiten de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest. Deze contacten zijn bijzonder waardevol voor de marktpositionering van onze nieuwe commerciële zuster Aquaplus, die in 1998 start.

Rioleringswerken Boom

Ook zijn er goede vooruitzichten voor RIO+ Management. Een aantal gemeenten zijn bijzonder opgetogen over deze sleutel-op-de-deur-formule voor de afhandeling van gemeentelijke rioleringsprojecten.

In 1996 werd Aquafin bij wijze van overgangsmaatregel betrokken bij de planning van kleinschalige waterzuiveringsprojecten. In 1997, toen deze bevoegdheid terugging naar de gemeenten, had het bedrijf een plaats verworven als opinieleider in een materie die zeer gevoelig ligt voor haar imago. Zo vertrouwde de overheid aan Aquafin de kwaliteitsborging toe van zuiveringssystemen kleiner dan 500 inwonersequivalenten die door de gemeenten voor subsidiëring werden ingediend. Gemeenten met vragen over kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI's) vonden inmiddels de weg naar onze afdeling Technologie. Er bestaat interesse voor de ontwikkeling van een KWZI+overeenkomst, naar analogie met het RIO+programma.

De dialoog tussen Aquafin en haar omgeving is sterk toegenomen. Dat is het resultaat van een duidelijke afbakening van de doelgroepen (gemeenten, scholen, milieusector, beleid, omwonenden) en het definiëren van aangepaste, eenduidige boodschappen. Aquafin wil de communicatie nog verder intensifiëren. Communicatie is samen met een doorgedreven milieuzorg een van de meest effectieve middelen voor een duurzame en rendabele bedrijfsvoering.

De investeringen

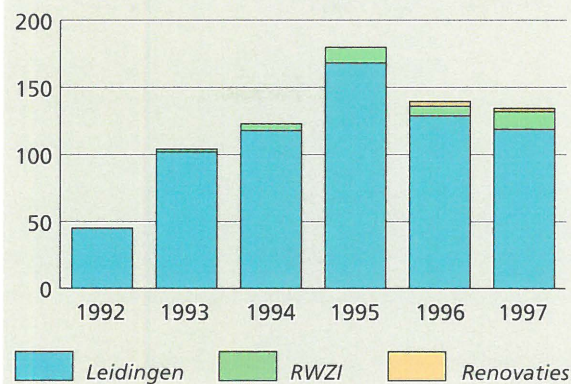
Tussen 1 januari en 31 december 1997 heeft Aquafin 133 projecten opgeleverd aan het Vlaamse Gewest ter waarde van 6.295 miljoen BEF. Daarbij waren 12 zuiveringsinstallaties voor een totaal bedrag van 1.754 miljoen BEF, en met een gezamenlijke capaciteit van 254.300 inwonersequivalenten. Daarnaast is de centrale slibverwerkingsinstallatie van Houthalen opgeleverd. Van bij de start van Aquafin in 1991 tot eind 1997 zijn in totaal 716 projecten opgeleverd, samen goed voor een investeringsbedrag van 28,2 miljard BEF. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de projectenportefeuille eind 1997 (investeringsprogramma's 1991 tot en met 1999).

	<i>Aantal</i>	<i>Miljard BEF</i>
• Opgeleverd aan het Vlaamse Gewest	716	28,2
• Projecten in uitvoering	294	14,3
• Projecten in studie	497	25,9
Totaal	1.507	68,4

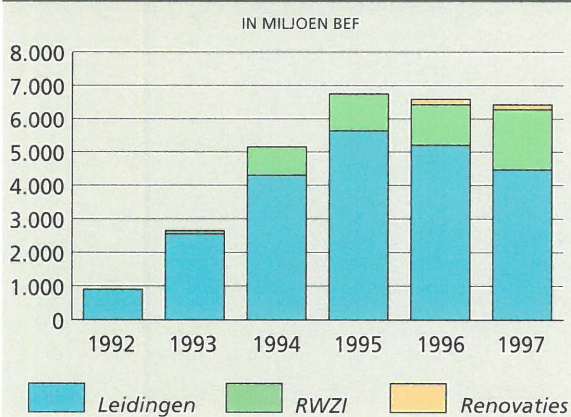
Eind 1997 was van de 28,2 miljard BEF aan investeringen die zijn uitgevoerd 5,2 miljard BEF gefactureerd aan het Vlaamse Gewest. Aquafin zorgt voor de financiering van de resterende 23,0 miljard, hoofdzakelijk via langetermijnkredieten.

In 1997 is ook in hoog tempo verdergewerkt aan de gemeentelijke rioleringsprojecten die kaderen in het RIO-subsidiëringsprogramma. De afdeling Technisch Plan heeft in 1997 530 RIO-projecten behandeld en aan de Ambtelijke Commissie voorgesteld: 61 projecten van het Gemeentelijk Investeringsprogramma 1996 en 469 projecten van het Gemeentelijk Investeringsprogramma 1997. Zij ver-

Opgeleverde projecten per jaar

Waarde opgeleverde projecten per jaar

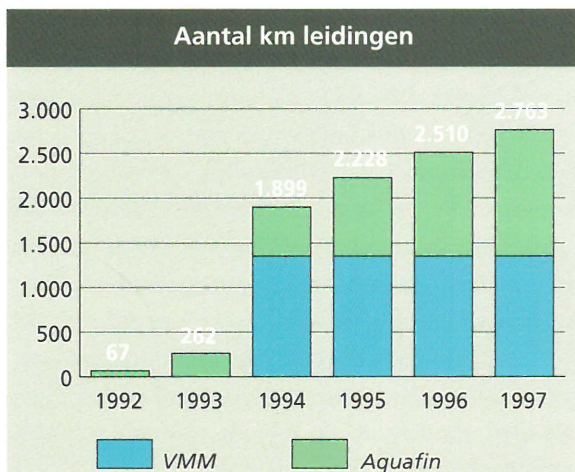
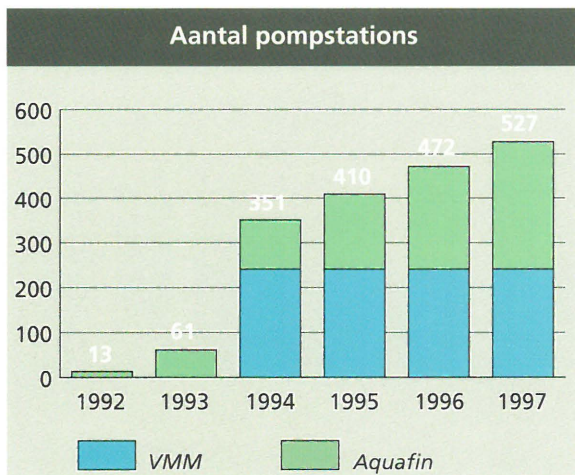
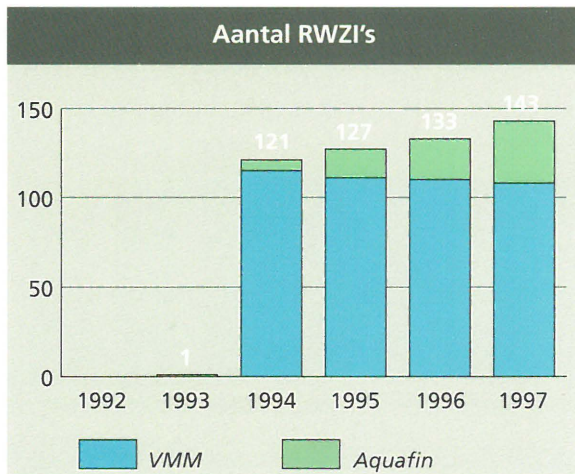

tegenwoordigen samen een investeringsbedrag van zo'n 9,5 miljard BEF. De afdeling Engineering heeft advies verleend met betrekking tot het ontwerp van 284 dossiers uit het Gemeentelijk Investeringsprogramma 1996 en 49 dossiers van het Gemeentelijk Investeringsprogramma 1997. Gemeenten die dat wensen, kunnen het projectmanagement van hun rioleringsprojecten toevertrouwen aan Aquafin. In 1997 werden 55 RIO+Managementcontracten afgesloten met 25 gemeenten. Daarnaast deden 2 gemeenten een beroep op Aquafin voor de herrekening van hun Totaal Rioleringsplan.

De exploitatie

De directies Engineering dragen gemiddeld één kilometer riolering per werkdag, één pompstation per week en één zuiveringsinstallatie per maand over aan de directie Exploitatie. In 1997 heeft Aquafin dat tempo ruimschoots aangehouden: 12 nieuwe zuiveringsinstallaties, 55 pompstations en 253 km leidingen werden in gebruik genomen.

94,3 % van de 140 bemonsterde zuiveringsinstallaties voldeed aan de effluentvoorwaarden uit de milieuvergunning. 8 installaties voldeden niet volledig aan hun huidige effluentnorm. 10 installaties beschikken over een exoneratie of vrijstelling omdat structurele problemen er de oorzaak van zijn dat een installatie de zuiveringsnormen niet haalt. Een aanpassingsprogramma loopt om deze oorzaken weg te werken.

Juridische ontwikkelingen

Het in het jaarverslag 1996 gemelde incident rond drinkwaterbedeling in Turnhout heeft de financiële positie van de vennootschap niet beïnvloed. Het geheel van de schadeclaims is, met uitzondering van de vrijstelling, door de verzekeringsmaatschappij gedragen. De voor dit dossier aangelegde provisie kon integraal teruggenomen worden.

Onderzoek en ontwikkeling

Een aantal Aquafin-installaties verwerken percolaatwater, een sterk geconcentreerd en uiterst moeilijk biologisch te behandelen afvalwater. De afdeling Onderzoek & Ontwikkeling voerde in 1997 onderzoek naar de voorbehandeling van percolaat, geconcentreerd op het ontwikkelen en optimaliseren van 'oxidatieve' voorbehandelingstechnieken zoals UV/peroxide en ozonisatie. Uitgebreid laboratorium- en pilootonderzoek wees uit dat, mits de juiste parameterinstellingen, een niet-biodegradeerbaar percolaat kan worden 'gekraakt' en omgevormd tot een met actief slib behandelbaar afvalwater. De resultaten van dit onderzoek bieden een interessante – ecologisch verantwoorde – oplossing voor de omvangrijke percolaatproblematiek in Vlaanderen. Bijkomend biedt de onderzochte technologie mogelijkheden voor kleurverwijdering, desinfectie en hergebruik van gezuiverd afvalwater.

Bezoek Prins Laurent aan proefproject Aquafin-IWVA in Wulpen, 10-12-1997

Dat hergebruik van effluent staat eveneens hoog op de onderzoeksagenda. Verschillende onderzoeksprojecten behandelen dit onderwerp. Zo hebben de Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht (IWVA) en Aquafin een pilootinstallatie opgestart om de haalbaarheid van de productie van drinkwater uit effluent na te gaan. In samenwerking met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek werd onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van waterhergebruik en naar de best beschikbare technologie. De nieuwste vormen van membraantechnologie werden geëvalueerd op rendement en op economische haalbaarheid.

Persconferentie proefrietveld Aartselaar, 10-10-1997

Aquafin startte in samenwerking met de Universiteit Gent een onderzoeksproject op om de kwaliteit van herbruikbaar effluent op een betrouwbare manier te kunnen monitoren en bij te sturen.

In het kader van de kleinschalige waterzuiveringsprojecten heeft Aquafin begin 1997 een proefrietveld opgestart, dat bestaat uit een zeer flexibele aaneenschakeling van een verticaal infiltratierietbed gevolgd door een horizontaal doorstroomd wortelzonerietveld. Het is de bedoeling om met dit proefrietveld een volledig beeld te krijgen van de mogelijkheden en de capaciteit van rietvelden. Daarenboven zullen de ondervindingen opgedaan met deze piloot gebruikt worden om de dimensionering en de bedrijfsvoering van geplande kleinschalige waterzuiveringsinstallaties te optimaliseren.

Commentaar bij de balans

Het balanstotaal is tijdens het boekjaar opnieuw gestegen van 31,0 miljard BEF tot 36,3 miljard BEF. Ook dit jaar is deze aangroei het resultaat van de aangroei van de nieuwe installaties: de nettowaarde na afschrijvingen steeg met 5,4 miljard BEF. Deze post omvat de waterzuiveringsinfrastructuur die tot het einde van de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest eigendom blijft van Aquafin N.V.

De daling van het aantal werven en de kleinere omvang van deze werven verklaren de daling met 11,3 % van de werken in aanbouw tot 7,5 miljard BEF.

De opdrachten die buiten het kader van de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest worden uitgevoerd en die nog niet voltooid zijn, zijn opgenomen onder de rubriek bestellingen in uitvoering. Deze rubriek verdubbelde tot 62,6 miljoen BEF.

De handelsvorderingen stegen met 0,7 miljard BEF tot 1,7 miljard BEF. Deze vorderingen omvatten hoofdzakelijk vorderingen op het Vlaamse Gewest. 0,6 miljard BEF van deze vorderingen zijn nog niet vervallen. Het saldo van 1,1 miljard BEF dat vervallen is, wordt veroorzaakt door de trage administratieve behandeling van de opgeleverde projecten.

Indien de algemene vergadering de voorgestelde winstverdeling aanvaardt, zal de wettelijke reserve met 26 miljoen BEF verhogen. De beschikbare reserves blijven ongewijzigd.

Doordat de opgeleverde projecten sneller terugbetaald worden dan afgeschreven, ontstaat een positief saldo. Dit saldo zal na het beëindigen van de terugbetalingen aangewend worden om de afschrijvingen verder te financieren. Dit verschil wordt op advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen geregistreerd op een bijzondere passiefrekening: vergoeding Vlaams Gewest. Deze rubriek is gestegen met 1,025 miljard BEF tot 3,135 miljard BEF. Deze stijging is niet alleen het gevolg van

de nieuwe opleveringen maar eveneens van de betalingen door het Vlaamse Gewest van de tijdens de vorige boekjaren opgeleverde projecten.

De rubriek voorzieningen voor risico's en kosten kon worden verminderd met 18,8 miljoen BEF, hoofdzakelijk door de terugname van de provisie voor het incident in Turnhout, dat volledig afgesloten is zonder negatieve impact op het resultaat.

Tijdens het boekjaar werd een derde kantoorgebouw in gebruik genomen. Dit gebouw werd eveneens geleased en onder de leasingschulden opgenomen voor een bedrag van 46,0 miljoen BEF.

Tijdens het boekjaar werd voor 4 miljard BEF aan nieuwe langetermijnkredieten opgenomen. Rekening houdend met de terugbetalingen steeg de waarde van de langetermijnleningen met 3 miljard BEF. Deze leningen werden opgenomen op basis van de affectatieovereenkomst, die bepaalt dat de aanspraken van Aquafin N.V. op het Vlaamse Gewest ten gevolge van de opleveringen van investeringsprojecten steeds groter dienen te zijn dan het bedrag van de uitstaande langetermijnkredieten. Door de eerder vermelde vertraging in de administratieve afhandeling van de opleveringen konden niet meer langetermijnkredieten opgenomen worden. Hierdoor groeiden de kortetermijnleningen met 1,1 miljard BEF tot 7,2 miljard BEF. Dit bedrag bleef ruim beneden het totale bedrag van de toegestane kredietlijnen van 11 miljard BEF.

De vooruitbetalingen op bestellingen buiten het kader van de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest steeg met 22 miljoen BEF tot 50 miljoen BEF.

Commentaar bij de resultatenrekening

De Overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Aquafin N.V. bepaalt dat alle redelijke kosten worden vergoed. Door deze regel zijn opbrengsten en kosten quasi een spiegelbeeld van elkaar. Het verschil omvat de contractueel bepaalde vergoeding voor de eigen middelen, verminderd met de kosten die niet door het Vlaamse Gewest vergoed worden.

De verhoging van de rubrieken handelsgoederen en bezoldigingen zijn het gevolg van een verdere uitbreiding van de infrastructuur die in 1997 geëxploiteerd werd.

De waardeverminderingen op handelsvorderingen omvatten de bedragen die door het Vlaamse Gewest betwist zijn naar aanleiding van de oplevering van investeringsprojecten. Uit voorzorg werd

aan deze rubriek 31,6 miljoen BEF toegevoegd. Deze waardeverminderingen vormen het onderwerp van verdere discussie met het Vlaamse Gewest: momenteel dienen de boekjaren 1995 tot en met 1997 nog definitief met het Vlaamse Gewest afgerekend te worden.

Zoals vermeld bij de balans werden de provisies verminderd met 18,8 miljoen BEF.

Niettegenstaande de lagere rente leidden hogere opnames van kredieten tot een hogere rentelast van 1,428 miljard BEF.

Na verrekening van de provisies, de waardeverminderingen en de niet aan het Vlaamse Gewest doorgerekende kosten en opbrengsten, wordt de winst vóór belastingen bepaald op 863,7 miljoen BEF.

Voorstel aan de Algemene Vergadering

Rekening houdend met de winst na belasting van het boekjaar van 502.165.673 BEF en een overgedragen winst van 374.525 BEF bedraagt de te bestemmen winst 502.540.198 BEF.

Op basis van een maximale pay-out van 95 % wordt aan de Algemene Vergadering volgende winstverdeling voorgesteld:

- toevoeging aan de wettelijke reserve:
26.000.000 BEF
- vergoeding van het kapitaal: 476.076.744 BEF

- overgedragen winst: 463.454 BEF

Indien de Algemene Vergadering de voorgestelde winstverdeling goedkeurt, zal op 29 mei 1998 volgend brutodividend uitgekeerd worden:

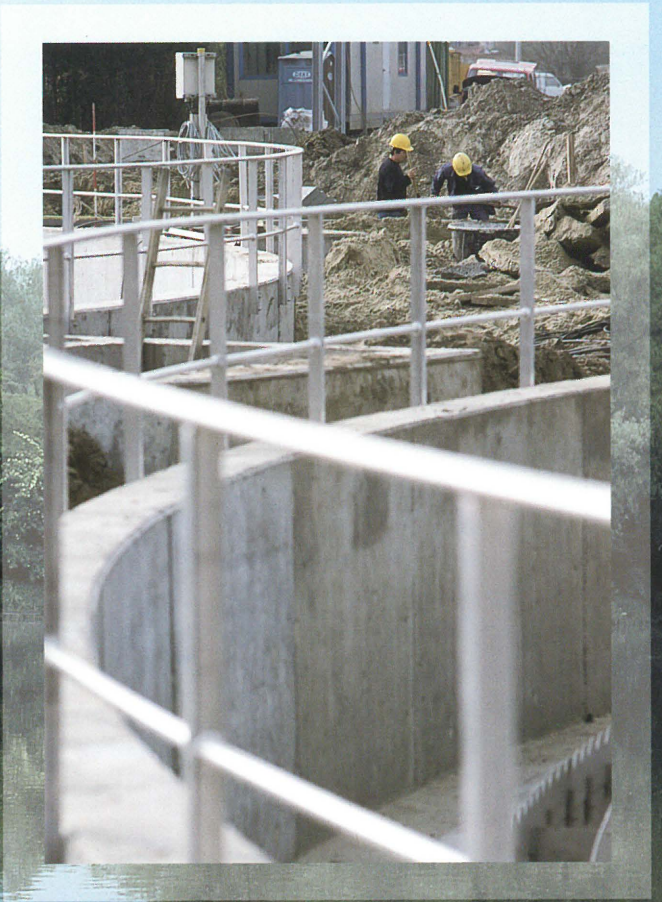
- 1.188 BEF voor de aandelen volgestort op 25 april 1990,
- 594 BEF voor de aandelen die voor 50 % volgestort zijn op 15 december 1992.

Mandaten

Tijdens de Algemene Vergadering van 16 mei 1997 werd de heer W. Van den Heuvel aangesteld als bestuurder. Het mandaat zal een einde nemen na afloop van de Algemene Vergadering die zich zal uitspreken over de jaarrekening van het boekjaar 1997.

De heer M. Ooms heeft met ingang van 11 december 1997 zijn mandaat als bestuurder neergelegd. De overige bestuurders wensen hem te danken voor zijn gewaardeerde inzet en bijdrage die hij gedurende zijn mandaat heeft geleverd tot de ontwikkeling van de N.V. Aquafin.

Tijdens het afgelopen boekjaar hebben onze commissaris-revisor en de vennootschappen waarmee zij beroepshalve in samenwerkingsverband staat, opdrachten uitgevoerd voor een totaal bedrag van 100.000 BEF, in het kader van de controletaak voorzien in de affectatie-overeenkomst voor langetermijnkredieten.

Kerncompetenties

Integrale waterzuiveringsstudie

De integrale waterzuiveringsstudie is een instrument voor de oordeelkundige inplanting van rioleringen en zuiveringsinstallaties in een volledig rioolbekken. De studie houdt rekening met alle aspecten van de waterloop en leidt tot een optimaal zuiveringsscenario waarbij ecologische, maatschappelijke, hydrodynamische en economische factoren worden in aanmerking genomen.

IWS Gondebeek

In de integrale waterzuiveringsstudie Gondebeek zijn vooral de beekvalleien in het bekken van de Molenbeek-Gondebeek ecologische aandachtspunten. Dit hydrografische bekken ligt op het grondgebied van de gemeenten Melle, Oosterzele en Merelbeke (Oost-Vlaanderen).

Volgens de oorspronkelijke plannen zou één collector in de vallei van de Molenbeek-Gondebeek het afvalwater van het volledige zuiveringsbekken afvoeren naar een zuiveringsinstallatie aan de Schelde in Melle. Een studie uitgevoerd in opdracht van de Provincie Oost-Vlaanderen door de Vakgroep Toegepaste Ecologie van de Universiteit van Gent, verwierp de aanleg van deze transportleiding omwille van het ecologische belang van de vallei.

RWZI Wommelgem, ingehuldigd op 10-10-1997

Zuiveringsgebied Gondebeek

Op basis van technische, ecologische, maatschappelijke en economische afwegingen stelde Aquafin voor om het zuiveringsgebied van de Gondebeek op te delen in twee deelbekkens, namelijk de zuiveringsgebieden Melle en Oosterzele met telkens één zuiveringsinstallatie: in Melle-centrum aan de Schelde en in Scheldewindeke aan de Molenbeek.

De tracés van de collectoren en persleidingen volgen daarbij zoveel mogelijk de bestaande wegen om de vallei van de Molenbeek-Gondebeek maximaal te vrijwaren.

Hydrodynamische modellering

Voor de studie van het hydraulisch gedrag van rioleeringen maakt Aquafin gebruik van het softwarepakket Hydronaut. In 1997 werd één van de componenten, de inventarisatie, grondig gemoderniseerd door het invoeren van Aquadata, een eigen Aquafin-ontwikkeling.

Hydroplanstudies Leuven en Knokke zijn in uitvoering

Een gemeente kan haar rioleringsnet slechts goed beheren als zij beschikt over een correcte inventarisatie van de rioleringen in functie van hun strategisch belang en over een goede analyse van de gevolgschade in geval van falen. Dit veronderstelt dat de stelsels geanalyseerd worden op basis van hun hydraulisch gedrag, hun impact op het milieu, hun ouderdom en toestand.

Aquafin helpt de gemeenten bij het interpreteren van deze gegevens in functie van de beleidsprioriteiten en de beschikbare middelen om risicotoestanden te vermijden. Deze methodologie is beschermd onder de naam 'Hydroplan' en biedt een maatgesneden investeringsprogramma voor rioolrenovatie en een beheersplan voor preventief onderhoud.

Bij de Hydroplanmethodologie horen ook informaticamodules voor de verwerking van de gegevens in simulaties en cartografische rapportering onder de vorm van strategische kaarten en kwetsbaarheidskaarten. Deze kaarten synthetiseren beleidsprioriteiten en technische noodwendigheden en vormen een belangrijk hulpmiddel bij het vastleggen van budgetten. Leuven en Knokke hebben met Aquafin een contract afgesloten voor de uitvoering van een volledige Hydroplanstudie op hun grondgebied.

Leuven

In Leuven werden tot nog toe meer dan 10.000 inspectieputten, zowel boven- als ondergronds, opgemeten en ter plaatse ingevoerd in een databank. Gedurende de debietmeetcampagne (juni tot sep-

tember 1997) werd een uitzonderlijke neerslag, die gemiddeld eens in 20 jaar voorkomt, geregistreerd. Dit gaf ons de mogelijkheid om de hydrodynamische modellen te toetsen aan een situatie die de ontwerpneerslag zelfs overtrof. Voor dringende wateroverlastproblemen werden oplossingen uitgewerkt met de stad Leuven. Een analyse van de milieugevolgschade en de financiële en maatschappelijke gevolgen in geval van falen van het rioleringsstelsel werd voor de regio Kessel-Lo gevisualiseerd met behulp van strategische kaarten.

Knokke

In Knokke-Heist werden begin september 1997 meer dan 30.000 enquêteformulieren verdeeld over de werking van het rioolstelsel en de interactie met de waterlopen. Daarnaast werd een aantal inspectieputten van het rioleringsstelsel van Knokke opgemeten om de kwaliteit van de bekomen informatie te evalueren. Bijkomend werden strategische kaarten opgesteld. De volgende fase bestaat uit de hydraulische en structurele analyse van het rioolstelsel van de verschillende deelgemeenten.

Procestechnologie

Procesmatrix

Om het hoge investeringstempo in nieuwe zuiveringsinstallaties te optimaliseren en om de exploitatie te vereenvoudigen, heeft Aquafin de best beschikbare procestechnologie samengebracht in de zogenaamde procesmatrix. Elk veld van die matrix is gedefinieerd door de ontwerpcapaciteit en de effluentnormen. De proceskeuze is gebaseerd op uitgebreid vergelijkend onderzoek, met aandacht voor het zuiveringsrendement, de impact op het milieu, de investeringskosten én de exploitatiekosten.

Kleinschalige waterzuivering

Ook kleinschalige waterzuivering heeft zijn plaats in de procesmatrix van Aquafin. Naar schatting ligt 15 % van de Vlaamse bevolking buiten het bereik van een centrale installatie voor waterzuivering.

Inhuldiging RWZI Wommelgem, 10-10-1997

Inhuldiging biorotor met rietveld in Aalbeke, 29-08-1997

Naarmate de waterzuivering in Vlaanderen voortschrijdt, wordt de aansluiting van deze zogeheten 'restvervuiling' belangrijker.

Voor zuivering van kleinere woonkernen worden – zoals bij grotere installaties – algemene milieuaspecten in aanmerking genomen. Bij installaties tussen 500 en 2.200 I.E. (inwonersequivalenten) kijken wij steeds het effect na van de zuiveringsinstallatie op de ontvangende waterloop. Kleine zuiveringsinstallaties lozen vaak op een kleinere waterloop met gering debiet. Het effect van het effluent (het gezuiverde water) van onze zuiveringsinstallatie kan dus aanzienlijk zijn. Daarom stelt Aquafin zich niet zomaar tevreden met de versoepelde normen voor zuiveringsinstallaties onder de 2.200 I.E. Onder de 500 I.E. heeft het minder zin verregaand te zuiveren omdat de impact geringer is en de kostprijzen onverantwoord hoog worden. In die gevallen hanteert Aquafin de versoepelde normen.

In 1997 nam Aquafin haar eerste zelfgebouwde waterzuiveringsinstallatie met rietveld in gebruik. De zuiveringsinstallatie van **Aalbeke-Kortrijk** werd op 29 augustus feestelijk ingehuldigd. Het gaat om een biorotor met rietveld, die samen het afvalwater kunnen zuiveren van 500 inwoners.

Exploitatie-ervaring

Slibafzet

Door de versnelde uitbouw van de waterzuiveringsinfrastructuur en door de steeds strenger wordende effluenteisen neemt de af te zetten slibhoeveelheid toe. In 1997 produceerden de Aquafin-installaties ongeveer 70.000 ton droge stof. Voor het jaar 2005 wordt het slibvolume geraamd op circa 129.000 ton droge stof.

Slibverwerking Roeselare

Ten gevolge van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde 'Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer' (VLAREA) zal het vanaf 1 december 1999 niet meer mogelijk zijn om zuiveringsslib af te zetten in de Vlaamse landbouw of op cultuurgrond.

Daarom werd in de slibafzetstrategie geopteerd voor twee uitvalswegen:

- thermisch drogen van slib gevolgd door een nuttige toepassing van het gedroogde product als secundaire brandstof,
- rechtstreeks verbranden van mechanisch ontwaterd slib.

De afzet onder de vorm van secundaire brandstof werd eveneens gereguleerd in het VLAREA.

Deze strategie resulteert in een aantal concrete projecten. Eind 1997 werd de bouw van de slibdroger van Deurne afgerond. Deze installatie, die een capaciteit heeft van 10.000 ton droge stof per jaar, is vanaf begin 1998 operationeel. Het gedroogde slib zal in een proeffase gebruikt worden als secundaire brandstof.

Slibgisting Hoogstraten

daire brandstof in steenkool gestookte elektriciteitscentrales.

Technologische begeleiding

De technologische begeleiding van de uitbating van bestaande zuiveringsinstallaties heeft meerdere doelen:

- de werking van de installatie verbeteren om de normen te halen;
- de sturing aanpassen om de exploitatiekosten te verminderen;
- de sturing aanpassen om betere resultaten te behalen dan de opgelegde normen (bijvoorbeeld streven naar stikstof- en fosforverwijdering);
- de capaciteit van de verschillende installatieonderdelen bepalen voor de opmaak van een Technisch Plan voor renovatie;
- de slibverwerking optimaliseren voor een hoger drogestofgehalte bij een lagere exploitatiekost.

Deze praktijkervaring wordt op haar beurt verwerkt in het ontwerp van nieuwe installaties.

RWZI Kalmthout

RWZI van Heist

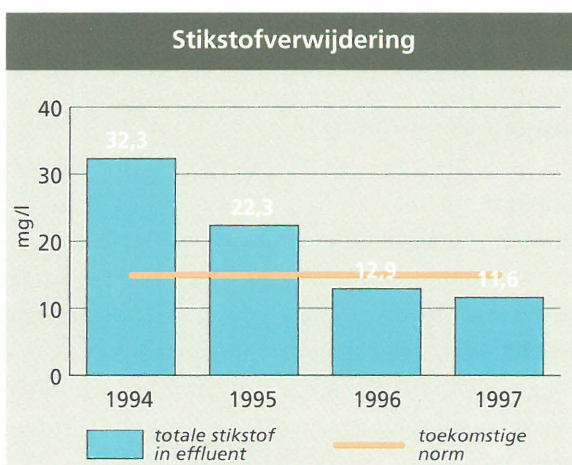
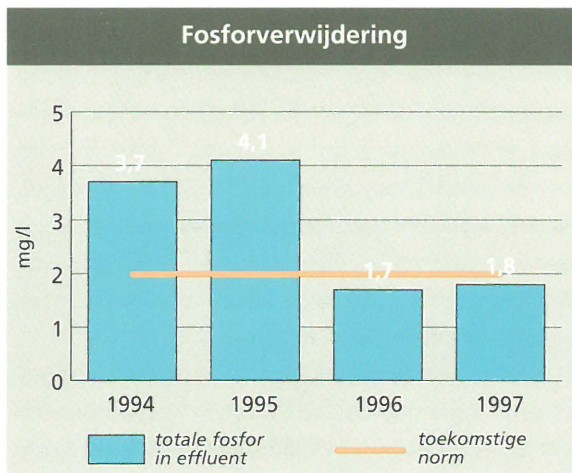
In Heist werd de aandacht vooral gericht op de stikstof- en fosforverwijdering. De rioolwaterzuiveringsinstallatie kampte eveneens met een aantal problemen die het gevolg zijn van het concept (beluchting zonder menging), de seizoensgebonden biologische (over)belasting en het gebrek aan automatisatie.

Twee ongebruikte voorbezinktanks werden einde juni 1996 ingezet als anaërobie bekkens om biologische fosforverwijdering te bekomen. Om een goede menging te bekomen, werd per tank één mixer geplaatst. Zoals uit figuur 1 blijkt, voldoet de installatie

RWZI Heist voldoet aan toekomstige normen

aan de toekomstige normen voor fosforverwijdering. Om denitrificatie (omzetting van nitraat tot stikstofgas) te bekomen, werden in maart 1996 mengers geplaatst in de beluchtingsbekkens, zodat die ook anoxisch kunnen bedreven worden zonder dat er slibbezinking optreedt. Ook voor stikstofverwijdering voldoet de installatie, met de huidige belasting, aan de toekomstige normen (figuur 2).

Gezien de sterk variërende seizoensgebonden belasting, is het noodzakelijk om de functie van de verschillende bekkens regelmatig aan te passen. De omschakeling gebeurt door de operatoren met de nodige omzichtigheid.

Informatica

De dienst softwareontwikkeling werkte een nieuwe versie van de GIS-software AquaGIS af. Daardoor wordt het pakket niet meer enkel bij Exploitatie gebruikt maar ook als onderdeel van de Hydronaut-software bij Planning en Engineering en door een 25-tal studiebureaus.

Nieuwe versie AquaGIS afgewerkt in 1997

Op het AS/400-platform werd nieuwe software ontwikkeld om een financiële opvolging van de projecten mogelijk te maken (cash out...).

Stelselmatig worden ook de materies van Exploitatie uitgediept. In 1997 was dat voornamelijk het slibbeheer en de meetresultaten van RWZI's.

Naast het werk aan opgeleverde projecten voor RWZI's realiseerde de dienst procesautomatisering een standaardoplossing voor de supervisie van pompstations, die zonder verdere aanpassingen bij 80 % van de projecten kan worden toegepast.

De organisatie van het systeembeheer werd op een nieuwe leest geschoeid. Met nieuwe sturingssoftware (Windows95 en NT), betere beheersinstrumenten voor het netwerk en een stevige beveiliging beschikken we over een solide basis voor alle informatica-activiteiten.

Op weg naar totale kwaliteit

Aquafin behaalde in november 1997 ISO-certificaten voor kwaliteit en milieu. Het ISO 9001-kwaliteitscertificaat werd uitgebreid tot de volledige planning en de bouw van leidingen en zuiveringsinstallaties, en de berekening met computermodellen van rioolstelsels. Het ISO 14001-certificaat betekent een erkenning van de milieuzorg bij de planning en de technologiekeuze van infrastructuur voor waterzuivering.

Kwaliteitszorg: steeds beter presteren

In het kwaliteitssysteem leveren de standaardbestekken en de ontwerprichtlijnen voor de bouw en renovatie van leidingen, pompstations en waterzuiveringsinstallaties het bewijs van een kostenbewuste aanpak. Zo blijven de meerkosten bij aannemingswerken beperkt tot 1,1 %, daar waar de gangbare praktijk 5 % en meer bedraagt. De aannemers en studiebureaus in Vlaanderen winnen ook aan duidelijke opdrachten en klaar geformuleerde kwaliteitsvereisten. Naast kostenbeheersing staan ook expertise en zin voor initiatief centraal bij de realisatie van een goed ontwerp. De eigen ontwerp- en modelleringsteams brengen daarvoor hun know-how in.

Kristin Boogaerts, kwaliteitsverantwoordelijke, en Daniël Van Damme, directeur Engineering Zuivering

Milieuzorg: enkel ecologisch verantwoorde oplossingen

Aquafin werd beoordeeld op de kwaliteit van haar milieu-analyse en de voortdurende verbetering van de processen. Daarvoor ontwikkelde Aquafin zelf instrumenten zoals de 'milieu-impactevaluatie' en de

Arnoud Lust, milieucoördinator, en
Boudewijn Van De Steene, directeur Planning

‘procesmatrix’. De milieu-impactevaluatie is een cruciale beslissingsfactor bij de keuze van een scenario voor een zuiveringsbekken. De criteria zijn onder meer de inpasbaarheid in het landschap maar ook de normen voor waterkwaliteit. Voor de technologiekeuze van een rioolwaterzuiveringsinstallatie werd een procesmatrix ontworpen die de best beschikbare technologie integreert.

Minder hinder

Aquafin werkt op liefst 125 bouwplaatsen tegelijkertijd om tegen het jaar 2000 meer dan de helft van het huishoudelijk afvalwater in Vlaanderen te zuiveren. Daarmee is heel wat ‘baanbrekend’ werk ge-

Marc Goossens, directeur Engineering Leidingen, en
Dirk Moerenhout, afdelingshoofd en verantwoordelijke
‘minder hinder’

moeid. Vaak nemen gemeentebesturen de collectorenwerken te baat om tegelijkertijd straten en pleinen opnieuw in te richten. Nutmaatschappijen kunnen hun werkplanning afstemmen op de graafwerken van Aquafin. Precies omdat Aquafin in heel Vlaanderen aan de weg graaft, werd het ‘minderhinder-programma’ opgesteld, dat nu operationeel is op vier fronten:

1. een maatschappelijke hinderanalyse in de planingsfase: wie ondervindt hinder en welke soort hinder;
2. bijkomende voorzieningen voor veiligheid en bereikbaarheid, en een gedragscode voor een goede verstandhouding met de omwonenden tijdens de werken;
3. een communicatiedraaiboek en gepaste informatiemiddelen, zoals een werfinfobord;
4. een klantgerichte ombudsdienst die bemiddelt bij problemen tussen omwonenden en uitvoerders.

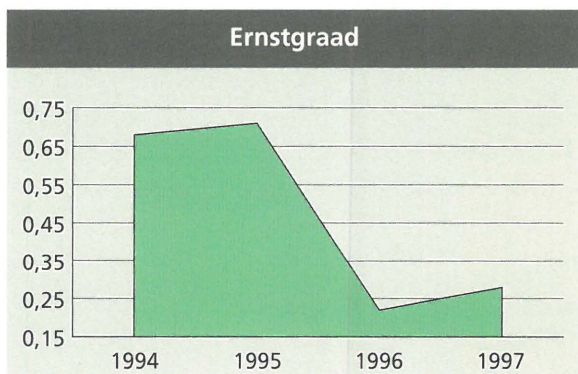
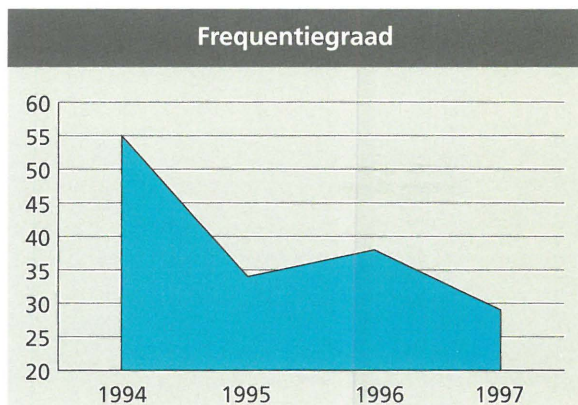
Veiligheid

De Dienst voor Preventie en Bescherming beoogt het welzijn van de 750 medewerkers en medebetrokkenen op alle locaties. In 1997 werd in 15 van de 18 exploitatiegroepen een ongevalsvrije periode van minstens 9 maanden opgetekend. Voor het eerst in de evolutie is de laagste frequentiegraad opgetreden in combinatie met een relatief laag niveau van de ernstgraad.

Ondanks alle mogelijke veiligheidsvoorzieningen kunnen er zich nog steeds incidenten voordoen bij waterzuiveringsactiviteiten, zowel tijdens de bouw

Marc De Maeseneer, directeur Exploitatie

als tijdens de exploitatie. In 1997 werd een globaal noodplan opgesteld. Het geeft een overzicht van de taken en bevoegdheden bij verschillende types van incidenten. Het noodplan werd via opleidingssessies aan iedere medewerker uitvoerig toegelicht. Daarnaast krijgt elke zuiveringsinstallatie haar eigen noodplandossier én een interventieplan voor de brandweer.

In 1997 werden voor 57 pompstations, 17 RWZI's en 21 renovatieprojecten indienststellingskeuringen uitgevoerd. De veiligheidsaudits uitgevoerd op 12 RWZI's en 13 pompstations gaven aanleiding tot verbeteringsacties.

Personeelszorg

Personeelszorg voegde zich als vijfde bij de bestaande zorgsystemen in 1997. Het wil een houvast bieden aan alle medewerkers:

- door het aanreiken van een visie over het bedrijf,
- door te zorgen voor een dynamische organisatie,
- door uit te nodigen om mee te gaan in de waarden van Aquafin.

Er kwam een communicatielijnen en een actieplan. Zo was er een informatieronde op het niveau van afdelingshoofden en teamleiders. Tijdens de jaarlijkse personeelsvergadering van 9 oktober werden de

Emiel de Zegher, afdelingshoofd Personeelszaken, en Guido Camps, directeur Algemene Zaken

waarden voorgesteld. In het actieplan wordt het personeelsbeleid afgestemd op de nieuwe krachtlijnen, in het bijzonder voor vorming, teambuilding en attitude.

Aquafin in de wereld

Aquafin levert buitenlandse referenties

Aquafin heeft op korte tijd internationale erkenning afgedwongen voor de wijze waarop zij haar kerncompetenties ontwikkelt en toepast. Afgevaardigden van de Wereldbank en van de Europese Unie (Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, Phare, ...) beschouwen het Aquafinsysteem als een referentie bij uitstek voor regio's met een achterstand op het gebied van de waterzuivering. Vooral Aquafins kerncompetenties verdienen navolging volgens deze experts: de integrale waterzuiveringsstudies voor de planning van de infrastructuur, de inventarisatie en hydrodynamische modellering van rioolstelsels met computermodellen, de procesmatrix voor de toepassing van zuiveringstechnologieën, de exploitatie-ervaring en de financieringsstructuur. Een zustermaatschappij Aquaplus werd begin 1998 opgericht in de schoot van de Vlaamse Milieuholding. Aquafin levert Aquaplus alvast een aantal mooie buitenlandse referenties.

Hongarije

Samen met de provincie Veszprém werd de studie 'Conceptueel kader voor het rioolwaterbeheer in Hongarije' uitgevoerd, gefinancierd door het Vlaams Samenwerkingsprogramma voor Centraal- en Oost-Europa en de provincie Veszprém. Het project be-

stond uit een integrale waterzuiveringsstudie voor 5 subhydrografische bekkens die behoren tot het bekken van het toeristisch en ecologisch belangrijke Balatonmeer.

In een tweede fase van dit project maakt Aquafin de planning op voor de volledige provincie Veszprém. Daarnaast ontwerpen wij de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Hegyesd, de kleinschalige installatie met rietveld van Taliándörögd en de bijhorende riolerings voor 5 gemeenten.

In de provincie Szolnok voeren wij een gelijkaardige planningsstudie uit, samen met het studiebureau Belconsulting, dat het gedeelte vast afval voor zijn rekening neemt.

Tsjechië

In Tsjechië werd Aquafin gevraagd door de Wereldbank om deel te nemen aan het project 'Pre-accession planning to meet the requirements of EU legislation in the water sector'. Tsjechië behoort tot de kopgroep van Oost-Europese landen die onderhandelingen zullen starten over de toetreding tot de Europese Unie. Aquafin staat in voor de berekening van de investerings- en exploitatiekosten van de waterzuivering. De samen met het Deense studiebureau Carl Bro ontwikkelde methodologie kan naderhand ingezet worden in andere landen die kandidaat zijn voor toetreding.

Aquafin maakt planning voor waterzuivering in Veszprém

Polen

In Polen werkt Aquafin samen met het studiebureau Technum, TEI (Tractebel Engineering Int.) en de Vlaamse Milieuholding aan een haalbaarheidsstudie voor de bouw van een rioolwaterzuiveringsinstallatie voor 90.000 inwoners equivalenten voor de stad Ruda Slaska, in de buurt van Katowice. Ruda Slaska vormt het hart van een mijnstreek met aanzienlijke vervuiling (zouten) en mijnverzakkingen die de kwaliteit van het leefmilieu aantasten.

'Innovation'-programma van de Europese Unie

Aquafin coördineert voor vijf Europese landen (België, Frankrijk, Ierland, Italië en Portugal) de evaluatie van de controleprocedure van oppervlaktewatervervuiling door stedelijke lozingen, de UPM-procedure (Urban Pollution Management). Aquafin is ook verantwoordelijk voor een pilotstudie in de gemeente Tiel, waarbij oplossingen worden voorgesteld om de impact van overstorten op de waterloop te milderen.

De Savena, Italië

Onderzoek & Ontwikkeling

De afdeling Onderzoek & Ontwikkeling van Aquafin heeft in 1997 een aantal onderzoeksprojecten uitgevoerd om het ontwerp en de exploitatie van zuiveringsinstallaties te optimaliseren.

Ontwerp en renovatie van zuiveringsinstallaties

In het kader van een doorgedreven standaardisatie bij het ontwerp van zuiveringsinstallaties werden de dimensioneringsgrondslagen voor beluchtingsbekkens van installaties groter dan 5.000 I.E. uitgewerkt. Daarnaast werd het rendement van beluchtingssystemen nagegaan. Dat rendement bleek tot nog toe overschat. Op basis van de resultaten van deze studie werd de dimensionering van de beluchtingscapaciteit gewijzigd en werd de keuze van het type beluchtingssysteem herbekeken.

Dimensionering beluchtingsbekkens herbekeken

Via pilootonderzoek in samenwerking met het Studie- en Samenwerkingsverband voor Vlaams Water is het mogelijk de renovatieprojecten uit te voeren tegen een zo laag mogelijke kost. Speciale aandacht wordt hier geschonken aan de verwijdering van stikstof en fosfor. In 1997 werd de pilootinstallatie ingezet voor de renovatie van de zuiveringsinstallaties van Sint-Niklaas en Antwerpen-Noord. Voor beide projecten werd voor het eerst gebruik gemaakt van ver doorgedreven karakterisatie van het influent en het actief slib ten behoeve van de dynamische simulatie. Voor Antwerpen-Noord kon een scenario worden voorgesteld waarbij de oorspronkelijk voorziene uitbreiding met een oxidatiesloot

kon vermeden worden. Daardoor kon ongeveer 200 miljoen BEF worden bespaard.

Daarnaast werd gestart met een pilootonderzoek naar de behandelbaarheid van slibwater. Slibwater komt vrij bij de ontwatering van slib en is zeer sterk beladen met ammoniakale stikstof. Voor de RWZI Deurne bijvoorbeeld, vertegenwoordigt dit een extra stikstofbelasting van 20 %. Er moet worden nagegaan wat de beste behandelingsmethode is voor deze geconcentreerde stroom. In een eerste studie is de samenstelling van het slibwater bepaald in functie van verschillende onderdelen van de slibverwerking. In een complementair onderzoek uitgevoerd in samenwerking met de KUL wordt de haalbaarheid van een gescheiden behandeling van deze processtromen geëvalueerd en wordt een keuze gemaakt uit een aantal alternatieven.

Optimalisatie van sturingen

Het prototype van de NRCK, de 'Nutrient Removal Control Kit', een gezamenlijke ontwikkeling van Aquafin met Severn Trent en de Universiteit van Gent, werd uitgetest op de pilootinstallatie voor nutriëntverwijdering en verder geoptimaliseerd. De NRCK moet in de toekomst de sturing van de stikstofverwijdering zo optimaal mogelijk automatiseren.

Er werd tevens gestart met het uittesten op volle schaal van de 'NADH'-sensor van een Deense firma. Deze sensor meet on-line de verhouding NADH/NAD⁺ rechtstreeks in het actief slib. Deze verhouding is een maat voor de activiteit en zuurstofbehoefte van de bacteriën. Op die manier kan een optimale sturing worden bereikt, waardoor het slibgehalte kan toenemen en het energieverbruik voor beluchting kan afnemen. Het Nederlandse Stowa (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer) betuigde al zijn interesse voor de resultaten.

Vermits Aquafin met een procesmatrix de zuiveringsprocessen heeft gestandaardiseerd is het ook mogelijk om de zuurstofsturingen op een standaard manier te optimaliseren. Dit werd bestudeerd en samengevat in de studie 'sturingen voor omloopreactoren'.

Slib

In het kader van de licht-slibproblematiek werd onder meer de invloed nagegaan van selectoren, van tensio-actieve stoffen, van de duur van beluchte en

onbeluchte fasen en van bepaalde bio-additieven en polymeren. Deze studies gebeurden in samenwerking met het CTL in Gent en met de Universiteit van Gembloux. Vooral de toediening van één bepaald polymeer in de beluchting bleek in vele gevallen effectief in de bestrijding van dit probleem.

Een ander probleem vormt de fosforvrijstelling tijdens de slibverwerking. Dit fosfaat wordt bij (centrale) slibverwerking met het slibwater afgevoerd naar de zuiveringsinstallatie en veroorzaakt een extra fosfaatbelasting. Het intermitterend beluchten van de slibindikker zou de fosforvrijstelling kunnen verminderen. In samenwerking met de Karel de Grote-Hogeschool van Hoboken is dit op pilotschaal uitgetest. Er werd aangetoond dat door een korte beluchting van ingedikt actief slib de vrijstelling van fosfaat in de slibverwerking aanzienlijk kan gereduceerd worden.

Kleinschalige waterzuivering

Op basis van literatuurgegevens en ontwerprichtlijnen uit binnen- en buitenland werd een overzicht gegeven van de ontwerpcriteria en uitvoeringswijze voor kleinschalige waterzuiveringsinstallaties van 20 tot 500 inwonerequivalenten. De installaties werden met elkaar vergeleken op basis van een aan-

tal criteria zoals kostprijs, omgevingshinder, grondinname en gemak van bedrijfsvoering. Aan de hand hiervan werd de Aquafin-proceskeuze bepaald: een voorbezinktank met slibstockage (30 dagen) gevolgd door een verticaal infiltratierietveld ($2 \text{ m}^2/\text{I.E.}$) en een wortelzonerietveld ($1 \text{ m}^2/\text{I.E.}$).

Met een proefrietveld wordt doorlopend onderzoek verricht naar het zuiveringsrendement, de nutriëntenverwijdering en de robuustheid van zuivering. Aan de hand hiervan wordt de dimensionering van het Aquafinconcept aangepast. In samenwerking met de UIA werd een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd waarin minstens zes verschillende technologieën voor kleinschalige waterzuivering werden vergeleken, vooral wat zuiveringsrendementen, kosten en operationele problemen betreft.

Maatschappelijke hinder

In het kader van maatschappelijke hinder, voornamelijk geur- en geluidshinder, werd heel wat werk verricht. Zo wordt een studie van Aminal opgevolgd, die nagaat in hoeverre het Vlaamse geurverspreidingsmodel IFDM in het Nederlandse Stowamodel kan worden geïntegreerd. Daarnaast wordt op pilotschaal bekeken wat de behandelbaarheid is van geurcomponenten afkomstig van de ontvangsteenheid van het septisch materiaal door middel van een biofilterinstallatie. Deze studie gebeurt in samenwerking met de Universiteit van Gent.

Werk in opbouw

PROJECTEN OPGELEVERD AAN HET VLAAMSE GEWEST IN 1997

Antwerpen

Arendonk	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Arendonk
Berlaar	Toevoercollector naar rioolwaterzuiveringsinstallatie Berlaar Sanering lozingspunt Sollevelden
Boom	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Boom Collector Nielsestraat – Isabellastraat
Heist-op-den-Berg	Collector Nete
Herentals	Aansluiting BLOSO Rijkssportcentrum
Kalmthout	Vervolg prioritaire riolering Kapellensteenweg
Lier	Collector Berlaarsesteenweg langs Grote Nete Waversesteenweg Collector Netelaan
Mechelen	Verbindingsriolering Leuvensesteenweg, Dellingsstraat en Mollestraat
Niel	Pompstation en persleiding Hellegat
Schelle	Collector Vliet en Wullebeek, fase 2 – lot 1
Willebroek	Prioritaire riolering Blaasveldstraat – Krekelenberg
Wommelgem	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Wommelgem

Limburg

As	Prioritaire riolering overstort Schansdijkstraat – André Dumontlaan Bergingsreservoir André Dumontlaan
Diepenbeek	Verbindingsriool Grendelbaan – Oude Baan
Gingelom	Collector Molenbeek, fase 3 Verbindingsriolering langs de Molenbeek (Niel bij Sint-Truiden)
Halen	Verbindingsriool Zelem
Hasselt	Collector Mombeek, fase 1
Hechtel-Eksel	Collector, pompstation en persleiding Hechtel-Eksel Verbindingsriolering Hoefstraat
Herk-de-Stad	Collector langs de Herk, fase 2
Hoeselt	Collector Demer, fase 1 Collector Demer, fase 2 (deel A)
Houthalen-Helchteren	Centrale slibverwerking Houthalen Verbindingsriolering Lillosteenweg, fase 2 Collector Mangelbeek – Schansbeek
Kinrooi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Kinrooi – Molenbeersel Verbindingsriolering Renne
Kortesseem	Collector Mombeek, fase 2 Collector Kortesseem-centrum Verbindingsriool Gauwerstraat Verbindingsriool Mersenhovenstraat
Lummen	Prioritaire riolering Goeslarenstraat Verbindingsriool Meldert
Neerpelt	Verbindingsriolering Hayenhoekerloop
Tessenderlo	Pompstation en persleiding Paalseweg
Zutendaal	Collector Bezoensbeek Stalken (Schansberg- en Zuurbroekstraat)

Oost-Vlaanderen

Aalst	Collector Ediksveldbeek (tot collector Zuidbeek) Collector Siezegembeek (tot collector Ediksveldbeek)

Aalst	Collector Hofstade (noordelijk deel) Prioritaire riolering Hoezestraat – Restert Verbinding Molenstraat – Papestraat
Brakel	Prioritaire riolering Teerlingveldstraat – Rijdentstraat Collector Molenbeek, fase 1 Riolering Kouterbeek – Van Valkenbergstraat – De Coenestraat Collector Leinstraat
Dendermonde	Collector Grembergen
Evergem	Prioritaire riolering Korte Moerstraat – Breestraat – Sint-Gillislaan Rioolwaterzuiveringsinstallatie Ertvelde Collector Sleidingsvaardeken – deel Linde en Oostveld Collector noordelijk T.R.P., fase 1 (lot A) Collector noordelijk T.R.P. (deel B)
Gent	Riolering Liefken Collector Sint-Pieters-Aaigem – Zwijnaarde Dries, aansluiting UZ en Merelbeke Collector Leie Pekelharing – Recolettenlei tot Sint-Michielsbrug Collector Sint-Pieters-Aaigem en Zwijnaarde Dries
Geraardsbergen	Onderdoorsteek Dender tot industrieterrein Schendelbeke en aansluiting dorp Pompstation en persleiding aansluiting Schendelbeke-dorp Riolering Gaverstraat met persleiding over Dender (lot B)
Haaltert	Prioritaire riolering Edestraat
Kluisbergen	Collector Oudenaardebaan
Lebbeke	Prioritaire riolering Eksterstraat – Haagstraat – Grote Snijderstraat Prioritaire riolering Stationstraat – Kerkstraat – Kerkplein
Lede	Collector Wichelsesteenweg
Lokeren	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Lokeren
Merelbeke	Collector Melsenbeek, 1ste fase: tot Schelderodeput Prioritaire riolering Gaversesteenweg – Pontweg Collector Hollebeek aansluitend op collector Melsenbeek 1ste fase Collector Zwijnaardsesteenweg
Nazareth	Collector Eke – rioolwaterzuiveringsinstallatie Eke (lot 1)
Ninove	Collector Moensbroekbeek, fase 1: tot Edingse Steenweg Aansluiting lozingspunt Elisabethlaan en ontkoppeling Molenbeek Collector vanaf Steenweg op Ninove aansluitend op collector Lavendelbeek
Ronse	Prioritaire riolering Broeckestraat – Glorieuxlaan met ontkoppeling Broeckebeek
Sint-Gillis-Waas	Prioritaire riolering Kwakkel – Lijkveldstraat – Edingsestraat – Gentstraat
Sint-Niklaas	Collector Belsele – Sinaai, fase 2
Wetteren	Collector Kwatrecht
Wichelen	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Lede
Zottegem	Prioritaire riolering Buke, 2de fase (Bosstraat, Saffelstraat, Buke, Gentssteenweg)

Vlaams-Brabant

Aarschot	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Aarschot Collector Demer, fase 2 Collector Kalsterloop
Bierbeek	Prioritaire riolering Mollendaal-centrum
Boortmeerbeek	Collector Rijmenamsebaan
Diest	Verbindingsriolering Badstraat – Webbekomstraat Verbindingsriolering Webbekomstraat
Grimbergen	Prioritaire riolering Poddegemstraat
Herent	Collector Wijmaalsesteenweg, fase 2: omleiding tot Hoge Beek
Hoegaarden	Collector Grote Gete Verbindingsriolering Nermstraat, Gasthuisstraat, Dumontstraat Verbindingsriolering Nerm, fase 2
Huldenberg	Collector Leigrachtlaan, fase 1 9 aansluitingen op collector Yse
Kortenberg	Prioritaire riolering Molen- en Ziptstraat (Everberg) Erps-Kwerps, aansluiting rioolwaterzuiveringsinstallatie
Landen	Collector tussen bestaande collector vanaf oude rioolwaterzuiveringsinstallatie en Walsbets en Walshoutem
Londerzeel	Prioritaire riolering Kasteelstraat Prioritaire riolering Klein Holland
Rotselaar	Verbindingsriolering Hellichtstraat
Scherpenheuvel-Zichem	Collector Vossenkotholbeek, fase 1
Vilvoorde	Collector Cargovil
Zoutleeuw	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Zoutleeuw

West-Vlaanderen

Bredene	Riool Zeelaan – Breeweg
Brugge	Prioritaire riolering Westkapelsesteenweg vanaf Stokerijstraat
De Haan	Riolering Klemskerke-dorp en aansluiting op pompstation Vosseslag
Diksmuide	Collector Leke – Keiem – Beerst – Handzamevaart
Ichtegem	Collector Akkerbeek – Bourgognestraat (fase 1)
Ieper	Afkoppeling oppervlaktewater – 15 aansluitingspunten Riolering Rijselseweg Persleiding Kanonhoek – Kruiskalsijde
Ingelmunster	Riolering langs de Oostelijke Ringlaan
Izegem	Collector Ardoorie – autosnelweg A17
Jabbeke	Collector Jabbeke – Zerkegem
Koksijde	Prioritaire riolering Leopold II-laan – Toekomstlaan 2de fase
Kortrijk	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Aalbeke
Lo-Reninge	Collector Lo-Pollinkhove (1ste fase: brug – rioolwaterzuiveringsinstallatie Lo) Collector Lo-Pollinkhove (2e fase: Pollinkhove tot brug)
Menen	Collector langs de Leie, Noordkaai en Oostkaai
Nieuwpoort	Prioritaire riolering Albert I-laan, fase 2A loten 1 en 2 Collector Nieuwendamme
Oostende	Collectoraanpassing doortocht Mariakerke Prioritaire riolering Stationsplein (Voorhaven)
Oostkamp	Prioritaire riolering Moerbrugge-Zuid naar collector Listebeek
Vleteren	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Vleteren
Waregem	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Waregem
Zedelgem	Collector Groene Meersen
Zonnebeke	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Zonnebeke – nabezinktank

Zwevegem Prioritaire riolering Nieuwstraat – Arteveldestraat
Prioritaire riolering Processieweg

PROJECTEN OPGELEVERD DOOR DE AANNEMER

Antwerpen

Antwerpen Ontdubbelingscollector Antwerpen-Noord
Collector Ekeren, fase 2
Lier Rioolwaterzuiveringsinstallatie Lier
Collector Afleidingsvaart

Limburg

Hamont-Achel Rioolwaterzuiveringsinstallatie Achel
Hasselt Rioolwaterzuiveringsinstallatie Kermt
Hoeselt Voorlopige lozing – collector Demer, fase 1
Houthalen-Helchteren Rioolwaterzuiveringsinstallatie Houthalen-Oost
Tessenderlo Renovatie rioolwaterzuiveringsinstallatie Tessenderlo: bouw slibbuffer
Wimmertingen Rioolwaterzuiveringsinstallatie Wimmertingen

Oost-Vlaanderen

Brakel Rioolwaterzuiveringsinstallatie Brakel
Afkoppelen oppervlaktewater Meerbeekstraat
Geraardsbergen Pompstation, persleiding met aansluiting op collector Schendelbeke
Oudenaarde Collector Heurne aansluitend op collector Eine
Riolering Heuvel
Sint-Martens-Latem Prioritaire riolering wijk Brakel – Achterbrakel

Vlaams-Brabant

Bierbeek Prioritaire riolering Dorpsstraat
Diest Collector Molenstede naar rioolwaterzuiveringsinstallatie, lot 1
Rioolwaterzuiveringsinstallatie Diest
Halle Collector Buizingen
Hoegaarden Rioolwaterzuiveringsinstallatie Hoegaarden

West-Vlaanderen

De Panne Collector Franse Grens – Duinhoekstraat
Ichtegem Prioritaire riolering Westkerkestraat
Oostende Rioolgemaal Biekorfstraat
Poperinge Prioritaire riolering Bergenstraat
Prioritaire riolering Potterijstraat

GESTARTE PROJECTEN

Antwerpen

Beerse Rioolwaterzuiveringsinstallatie Beerse: saneren slibgisting, slibontwatering, fijnrooster
Bonheiden Collector Putsesteenweg
Boom Pompstation en persleiding tussen Nieuwe Kaai en Hoogstraat, sanering Bassinstraat en omgeving

Brecht	Collector Venusstraat – Vaartstraat
Geel	Aansluiting van Bel op zuiveringsinstallatie van Mol
	Sanering Winkelomheide: verbindingsriolering Kemeldijk
Heist-op-den-Berg	Collector Zonderschot
	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Heist-op-den-Berg
Hoogstraten	Aansluiting Meerseldreef
Laakdal	Collector Vorst-Eindhoven-Veerle naar rioolwaterzuiveringsinstallatie Westerlo, lot 4
Lier	Aansluiting verbinding Emblem naar Lier op collector Afleidingsvaart
	Afkoppelen Lisperloop, Boomlaarloop en Duwijkloop
Lille	Verbindingsriolering Zielestraat
Oud-Turnhout	Aansluiting woonwijk Zwaneven op rioolwaterzuiveringsinstallatie Oud-Turnhout
Schelle	Collector Vliet en Wullebeek, fase 2 – lot 2 (pompstation)
Wommelgem	Collector Ranst – Wommelgem, fase 1
Zwijndrecht	Collector Laarbeek

Limburg

Beringen	Verbindingsriolering Bosstraat
Bilzen	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Bilzen
	Verbindingsriolering Demer
	Verbindingsriolering Demerlaan, Demerwal en Pijpenpoort
	Verbindingsriolering Kloosterwal
	Verbindingsriolering Pijpenpoort
Herk-de-Stad	Collector langs de Herk, fase 1
Houthalen-Helchteren	Collector Noord-Zuid (Helchteren)
	Verbindingscollector Noord-Zuid tot Guldensporenlaan
	Verbindingsriool Lillosteenweg – Guldensporenlaan
Lanaken	Scheiding Langkeukelbeek
Neerpelt	Verbindingsriolering, pompstation, persleiding Sint-Antoniusweg
Sint-Truiden	Collector Herk, fase 1

Oost-Vlaanderen

Aalst	Collector Molenbeek tot Moorsel (Land van Aalststraat)
	Collector Rechteroever (vanaf Bergekouter tot Hoge Weg)
	Prioritaire riolering Bergekouter
	Prioritaire riolering Groenstraat – Heuvel
	Prioritaire riolering Paardendries – Moorselbaan
	Prioritaire riolering Rijgerstraat – Gardebaan (Moorsel)
Brakel	Riolering Matrouwstraat – Pachtweg (Parike)
Deinze	Collector Vaart Rechteroever
Denderleeuw	Aansluiting industrieterrein Erembodegem
	Collector Fabriekstraat tot collector Iddergem
	Prioritaire riolering Fazantenlaan
	Prioritaire riolering Scherpstraat
Gent	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Gent: slibverwerking
	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Gent: vernieuwen en bijplaatsen beluchtungskoppen
Geraardsbergen	Pompstation en persleiding met aansluiting op collector Schendelbeke
	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Geraardsbergen

Zuiveringsinstallatie Boom-Niel, ingehuldigd op 26-9-1997

Geraardsbergen	Verbinding Bosstraat – De Gavers
Haaltert	Collector Iddergem – Denderhoutem Prioritaire riolering Borrekent
Hamme	Renovatie rioolwaterzuiveringsinstallatie Hamme: bouw regenbezinktank
Herzele	Collector Molenbeek – Herzele, fase 2 A
Lierde	Collector Deftinge tot Pikkeldgemstraat met aansluiting op rioolwaterzuiveringsinstallatie Collector Sint-Maria-Lierde Verbindingsriool Kerkstraat – Pikkeldgemstraat
Lokeren	Collector Oude Bruglaan – Nijverheidstraat
Nazareth	Collector Eke – rioolwaterzuiveringsinstallatie Eke (loten 2 en 3)
Ninove	Aansluiting Voorde Collector Lavendelbeek aansluitend op collector Molenbeek (Denderwindeke) Prioritaire riolering Minnenhofstraat – Edingsesteenweg (Denderwindeke)
Oudenaarde	Collector rechteroever, deel 1 Collector vanaf Oude Scheldearm tot Watermolenstraat
Sint-Gillis-Waas	Riolering Meerdonk en aansluiting op rioolwaterzuiveringsinstallatie Kieldrecht
Stekene	Pompstation en persleiding Kemzeke
Wetteren	Collector Overschelde Rioolwaterzuiveringsinstallatie Overschelde
Wichelen	Collector Wichelen-centrum

Vlaams-Brabant

Affligem	Aansluiting Hekelgem
Boortmeerbeek	Collector Boortmeerbeek, fase 1
Boutersem	Collector Velp (Opvelp – Neervelp)
Diest	Collector K. Alenlaan – Speelhofstraat Collector Molenstede naar waterzuiveringsinstallatie Collector Ring Diest Verbindingsriolering Halve Maan
Galmaarden	Prioritaire riolering Tassenierstraat
Halle	Verbindingsriolering Bergensesteenweg Verbindingsriolering Gemeenteplein
Herne	Collector Mark, fase 3: Herne – Tollembek
Liedekerke	Collector Liedekerke – Kruisbeek Rioolwaterzuiveringsinstallatie Liedekerke

Rotselaar	Collector Ninde (Werchter – Tremelo) Collector Terheidelaan – Winge Collector Winge, fase 1
Sint-Pieters-Leeuw Ternat	Verbindingsriolering Ruisbroek Collector Roosdaal: Meersstraat, Sint-Katherinastraat, Acacialaan Collector Steenvoordbeek Prioritaire riolering Donkerstraat Prioritaire riolering Vannuffelstraat

West-Vlaanderen

Alveringem	Collector Lo-Alveringem
Avelgem	Collector Bossuit – rioolwaterzuiveringsinstallatie Helkijn Rioolwaterzuiveringsinstallatie Avelgem
De Panne	Collector Franse Grens – Duinhoekstraat
Deerlijk	Collector Pontstraat – Wafelstraat
Houthulst	Riolering Jonkershovestraat en Vinkenierstraat Riolering Sint-Hubertusstraat
Ieper	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Ieper: nutriëntverwijdering, slibverwerking
Kortemark	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Kortemark
Menen	Collector rioolwaterzuiveringsinstallatie Menen – Geluwsebeek en sifon onder de Leie Riolering Sabbestraat Riolering Vaubanstraat
Roeselare	Afkoppelen oppervlaktewater Klauwaertsbeek Afkoppelen Regenbeek naar Babilliebeek
Spiere-Helkijn	Collector Grote Bassin tot Albert I-laan en Collievijverbeek (lot B) Collector Helkijn – rioolwaterzuiveringsinstallatie Helkijn Collector Statiestraat tot collector Helkijn Rioolwaterzuiveringsinstallatie Helkijn
Torhout	Collector Bakvoorde – Koebeek
Veurne	Verlenging collector Proostdijkvaart
Wevelgem	Collector langs de Leie

PROJECTEN AANBESTEED MAAR NOG NIET GESTART

Antwerpen

Antwerpen	Ontdubbelingscollector Antwerpen-Noord (pompstation Havenweg)
Balen	Aansluiting Hulsen op rioolwaterzuiveringsinstallatie Mol – deel Meerhout
Bonheiden	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Bonheiden Collector Boeimeerbeek
Borsbeek	Scheiding Koude Beek – Frans Beirenslaan
Heist-op-den-Berg	Aansluiten lozingspunt in Booischot
Hemiksem	Pompstation en persleiding Scheldestraat
Herentals	Sanering overstort Wout
Putte	Collector Putte – Peulis
Retie	Verbindingsriolering Hodonk, Brand, Hulselstraat, Kloosterstraat
Sint-Katelijne-Waver	Collector Dorpsbeek – Mechelbaan
Turnhout	Verbinding Zevendonk naar rioolwaterzuiveringsinstallatie Turnhout
Zwijndrecht	Collector Burchtse Scheibeek

Limburg

Bilzen	Collector Demer, fase 1 Collector Demer, fase 2

Bilzen	Verbindingsriool Beverststraat Verbindingsriool Ons Verlangenstraat Collector Munsterbilzen – Eigenbilzen, fase 1 Collector Munsterbilzen – Eigenbilzen, fase 2 Collector Echelwater Collector Krombeek – Mopertingen Verbindingsriolering Waterkasteel Verbindingsriolering Abdijstraat Verbindingsriolering Bergstraat
Bree	Renovatie rioolwaterzuiveringsinstallatie Bree: bouw slibbuffer en slibcentrale
Heers	Verbindingsriolering Heers
Houthalen-Helchteren	Verbindingsriool Eynderweg
Kinrooi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Kinrooi – Kessenich
Kortesseem	Collector Mombeek, fase 3
Sint-Truiden	Collector Herk, fase 2 Verbindingsriolering sanering Fonteinloop Verbindingsriolering Melveren-centrum

Oost-Vlaanderen

Brakel	Prioritaire riolering Nieuwpoort – Steenberg – Fayte
Buggenhout	Prioritaire riolering Eeksken – Neerveldstraat (Opwijk)
Deinze	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Deinze Verbindingscollector Deinze-Noord
Denderleeuw	Collector Kampstraat tot Fabriekstraat Prioritaire riolering Wellestraat – Kampstraat
Dendermonde	Riolering Heirbaan – Sint-Gillislaan
Evergem	Collector Sleidingsvaardeken – deel Polenstraat Afkoppelen Hindeplas
Gent	Pompstation en persleiding Sint-Denijs-Westrem – rioolwaterzuiveringsinstallatie Ossemeersen
Geraardsbergen	Prioritaire riolering Klakvijverstraat – Rijtestraat
Haaltert	Collector Kerksken aansluitend op collector Kampstraat Aansluiting Kerksken
Kluisbergen	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Kluisbergen
Lierde	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Sint-Maria-Lierde
Lokeren	Collector Heirbrugstraat
Maarkedal	Collector Etikhove Persleiding Hollebeek
Ninove	Aansluiting Appelsterre – Eichem
Ronse	Collector Molenbeek, fase 1 deel B Prioritaire riolering Kapellestraat – Fiertelmeersstraat
Sint-Gillis-Waas	Afleiding lozing KMO-zone Kluizendijk
Stekene	Verbindingsriolering Spoorwegwegel
Temse	Collector Hollebeek
Wachtebeke	Pompstation en persleiding Wachtebeke – Moerbeke Collector Langelede
Wetteren	Aansluiting Industrie Kwatrechtsteenweg

Vlaams-Brabant

Aarschot	Verbindingsriolering Heidestraat
Asse	Collector Asse – IJssenbeek – Waarborre Prioritaire riolering Terlindenvijverweg (Asse) Verbinding Edingsesteenweg met Terlindenweg (Asse)
Beersel	Collector Dworp, fase 2

Bierbeek	Verbindingsriolering Dreefstraat
Boortmeerbeek	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Boortmeerbeek
Dilbeek	Collector Schepdaal – Plankenbeek Collector Schepdaal – Doornbeek – Molenbeek Prioritaire riolering Ninoofsesteenweg – Kerkweg (Schepdaal) Collector Wolsembeek
Halle	2 pompstations collector Buizingen
Huldenberg	Collector Leigrachtlaan, fase 2 Verbindingsriolering Hoekstraat, Dijleweg, Veeweidestraat
Keerbergen	Collector Raambeek, fase 3
Leuven	Effluentleiding rioolwaterzuiveringsinstallatie Bierbeek Collector Voer, fase 1 Verbindingsriolering Fonteinstraat, Celestijnenlaan
Liedekerke	Onderdoorsteek Dender bij rioolwaterzuiveringsinstallatie Liedekerke Collector Liedekerke, fase 1 Aansluiting Affligemstraat – Appelboomweg Prioritaire riolering Broekenbospad Prioritaire riolering Meersstraat
Rotselaar	Rioolwaterzuiveringsinstallatie Rotselaar Verbindingsriolering Wezemaal
Scherpenheuvel-Zichem	Collector Vossenkotholbeek, fase 2 Rioolwaterzuiveringsinstallatie Zichem
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Ruisbroek
Ternat	Verbindingscollector Bosbeek – Steenvoordbeek
Tienen	Collector Bost, fase 2 Verbindingsriolering Bost-centrum
Zoutleeuw	Collector Sint-Odulphusbeek

West-Vlaanderen

Avelgem	Collector Reitgracht – rioolwaterzuiveringsinstallatie Outrijve
Brugge	Collector Nijverheidszone Ten Briele
Diksmuide	Collector Esen – Vladslø – Handzamevaart
Knokke-Heist	Pompstation en persleiding Isabellavaart
Oostende	Collector Akkerbeek tot rioolwaterzuiveringsinstallatie Oostende Riool Zandvoordedorpstraat – Grintweg
Poperinge	Afkoppelen oppervlaktewater Watou
Torhout	Prioritaire riolering Groenhovestraat – Zwevezelestraat
Vleteren	Collector Elverdinge – Woesten
Zwevegem	Aansluiting Sint-Denijs

VERSLAG VAN DE COMMISSARIS-REVISOR

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controleopdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening, opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur van de vennootschap, over het boekjaar 1997, afgesloten op 31 december 1997, met een balanstotaal van 36.263.269 duizenden BEF en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 502.166 duizenden BEF. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet zijn vereist.

Verklaring over de jaarrekening zonder voorbehoud

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat, rekening houdend met de Belgische wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften met betrekking tot de jaarrekening.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de vennootschap, alsook met de procedures van interne controle. De verantwoordelijken van de vennootschap hebben onze vragen naar opheldering of inlichtingen duidelijk beantwoord. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de waarderingsregels, de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen die de onderneming maakte en de voorstelling van de jaarrekening in haar geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 1997 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de vennootschap en wordt een passende verantwoording gegeven in de toelichting.

Bijkomende verklaringen

Wij vullen ons verslag aan met de volgende bijkomende verklaringen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag bevat de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de jaarrekening.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, wordt de boekhouding gevoerd overeenkomstig de in België toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- Wij dienen U geen enkele verrichting of beslissing mede te delen die in overtreding met de statuten of de vennootschappenwet zou zijn gedaan of genomen. De resultaatsverwerking die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.

Gent, 30 april 1998

ERNST & YOUNG BEDRIJFSREVISOREN B.C.V. (B 160)
Commissaris-revisor
vertegenwoordigd door
Rosita Van Maele, Vennoot

Balans na winstverdeling (in duizend BEF)

31 december 1997

31 december 1996

ACTIVA

Vaste activa		34.246.096		29.663.395
III. Materiële vaste activa		34.244.755		29.661.898
A. Terreinen en gebouwen	709.349		591.244	
B. Installaties, machines en uitrusting	25.741.222		20.349.810	
C. Meubilair en rollend materieel	71.927		78.229	
D. Leasing en soortgelijke rechten	161.105		123.695	
E. Overige materiële vaste activa	44.782		44.705	
F. Activa in aanbouw	7.516.370		8.474.215	
IV. Financiële vaste activa		1.341		1.497
C.2. Vorderingen en borgtochten in contanten	1.341		1.497	
Vlottende activa		2.017.173		1.312.297
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering		62.629		28.349
B. Bestellingen in uitvoering	62.629		28.349	
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar		1.919.900		1.089.634
A. Handelsvorderingen	1.703.752		969.415	
B. Overige vorderingen	216.148		120.219	
IX. Liquide middelen		24.847		185.680
X. Overlopende rekeningen		9.797		8.634
TOTAAL DER ACTIVA		36.263.269		30.975.692

31 december 1997

31 december 1996

PASSIVA

Eigen vermogen		4.475.344		4.449.255
I. Kapitaal		4.007.380		4.007.380
A. Geplaatst kapitaal	8.000.000		8.000.000	
B. Niet opgevraagd kapitaal	(3.992.620)		(3.992.620)	
IV. Reserves		467.500		441.500
A. Wettelijke reserves	157.500		131.500	
B. Beschikbare reserves	310.000		310.000	
V. Overgedragen winst		464		375
Vergoedingen Vlaamse Gewest		3.135.244		2.110.530
VI. Vergoedingen Vlaamse Gewest		3.135.244		2.110.530
Voorzieningen en uitgestelde belastingen		156.928		175.694
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten		156.928		175.694
A.4. Overige risico's en kosten	156.928		175.694	
Schulden		28.495.753		24.240.213
VIII. Schulden op meer dan één jaar		16.808.306		14.063.029
A. Financiële schulden	16.806.860		14.062.396	
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	173.527		129.049	
4. Kredietinstellingen	16.633.333		13.933.347	
D. Overige schulden	1.446		633	
IX. Schulden op ten hoogste één jaar		11.345.235		9.913.970
A. Schulden op meer dan 1 jaar die binnen het jaar vervallen	1.201.581		834.155	
B. Financiële schulden	7.222.000		6.085.000	
1. Kredietinstellingen	7.222.000		6.085.000	
C. Handelsschulden	2.256.779		2.359.803	
1. Leveranciers	2.256.779		2.359.803	
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	50.032		28.779	
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	138.766		118.935	
1. Belastingen	32.603		20.935	
2. Bezoldigingen en sociale lasten	106.163		98.000	
F. Overige schulden	476.077		487.298	
X. Overlopende rekeningen		342.212		263.214
TOTAAL DER PASSIVA		36.263.269		30.975.692

Resultatenrekening (in duizend BEF)

31 december 1997

31 december 1996

I. Bedrijfsopbrengsten		8.019.010		7.285.738
A. Omzet	2.398.799		2.151.692	
B. Wijzigingen in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering	34.280		25.056	
D. Andere bedrijfsopbrengsten	5.585.931		5.108.990	
II. Bedrijfskosten		(5.736.841)		(5.221.729)
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1.857.047		1.682.365	
B. Diensten en diverse goederen	590.918		604.131	
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	950.614		851.331	
D. Afschrijvingen op materiële vaste activa	2.280.074		1.992.471	
E. Waardeverminderingen op handelsvorderingen	31.565		46.529	
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	(18.766)		2.758	
G. Andere bedrijfskosten	45.389		42.144	
III. Bedrijfswinst		2.282.169		2.064.009
IV. Financiële opbrengsten		17.782		15.783
B. Opbrengsten uit vlottende activa	17.329		15.523	
C. Andere financiële opbrengsten	453		260	
V. Financiële kosten		(1.436.221)		(1.214.160)
A. Kosten van schulden	1.428.409		1.206.062	
C. Andere financiële kosten	7.812		8.098	
IX. Winst van het boekjaar vóór belasting		863.730		865.632
X. Belastingen op het resultaat		(361.537)		(353.047)
XIII. Te bestemmen winst van het boekjaar		502.166		512.585

31 december 1997

31 december 1996

WINSTVERDELING (in duizend BEF)

Resultatenverwerking				
A. Te bestemmen winstsaldo		502.541		513.673
1. Te bestemmen winst van het boekjaar	502.166		512.585	
2. Overgedragen winst van het vorige boekjaar	375		1.088	
C. Toevoeging aan het eigen vermogen		(26.000)		(26.000)
2. aan de wettelijke reserve	26.000		26.000	
D. Over te dragen resultaat		(464)		(375)
1. over te dragen winst	464		375	
F. Uit te keren winst		(476.077)		(487.298)
1. Vergoeding aan het kapitaal	476.077		487.298	

Toelichting

III. Staat van de materiële vaste activa (in duizend BEF)

	<i>Terreinen en gebouwen</i>	<i>Installaties, machines en uitrusting</i>	<i>Meubilair, rollend materieel</i>
a) Aanschaffingswaarde			
Per einde van het vorige boekjaar	728.007	25.495.755	267.007
Mutaties tijdens het boekjaar			
– Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	172.136	36.125	47.778
– Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)		(36.511)	(76.608)
– Overboekingen van een post naar een andere		7.507.473	
Per einde boekjaar	900.143	33.002.842	238.177
c) Afschrijvingen			
Per einde van het vorige boekjaar	136.763	5.145.945	188.778
Mutaties tijdens het boekjaar			
– geboekt	54.031	2.151.596	53.074
– afgeboekt na overdracht en buitengebruikstelling		(35.921)	(75.602)
Per einde van het boekjaar	190.794	7.261.620	166.250
d) Netto-boekwaarde per einde van het boekjaar (a) – (c)	709.349	25.741.222	71.927

	<i>Leasing en soortgelijke rechten</i>	<i>Overige materiële vaste activa</i>	<i>Activa in aanbouw</i>
a) Aanschaffingswaarde			
Per einde van het vorige boekjaar	130.205	75.812	8.474.215
Mutaties tijdens het boekjaar			
– Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	46.232	12.628	6.549.628
– Overboekingen van een post naar een andere			(7.507.473)
Per einde boekjaar	176.437	88.440	7.516.370
c) Afschrijvingen			
Per einde van het vorige boekjaar	6.510	31.107	
Mutaties tijdens het boekjaar			
– geboekt	8.822	12.551	
Per einde van het boekjaar	15.332	43.658	
d) Netto-boekwaarde per einde van het boekjaar (a) – (c)	161.105	44.782	7.516.370

IV. Staat van de financiële vaste activa (in duizend BEF)

	<i>Andere ondernemingen</i>
2. Vorderingen	
Netto-boekwaarde per einde van het vorige boekjaar	1.497
Mutaties tijdens het boekjaar :	
– Toevoegingen	169
– Terugbetalingen	(325)
Netto-boekwaarde per einde van het boekjaar	1.341

VII. Overlopende rekeningen (in duizend BEF)

Uitsplitsing van de post 'Overlopende rekeningen' van de activa indien daaronder een belangrijk bedrag voorkomt

	<i>Boekjaar</i>
– Voorafbetaalde kosten	10.161
– Af te handelen geschillen	(549)
– Te ontvangen intresten	186

VIII. Staat van het kapitaal (in duizend BEF)

	<i>Bedragen</i>	<i>Aantal aandelen</i>
A. Maatschappelijk kapitaal		
1. Geplaatst kapitaal		
Per einde van het vorige boekjaar	8.000.000	
Per einde boekjaar	8.000.000	
2. Samenstelling van het kapitaal		
2.1. Soorten aandelen		
Gewone aandelen	8.000.000	800.000
2.2. Aandelen op naam		800.000
B. Niet gestort kapitaal		
Niet opgevraagd kapitaal	3.992.620	
Totaal	3.992.620	

IX. Voorzieningen voor overige risico's en kosten (in duizend BEF)

	<i>Boekjaar</i>
Voorziene kosten voor laattijdigheid	34.382
Voorziene kosten voor juridische geschillen	78.857
Geschillen met betrekking tot overeenkomst Vlaamse Gewest	664
Voorziene kosten afvoer slib	43.025

X. Staat van de schulden (in duizend BEF)

A. Uitsplitsing van de schulden met een oorspronkelijke looptijd van meer dan een jaar, naargelang hun resterende looptijd

	<i>hoogstens 1 jaar</i>	<i>meer dan 1 jaar, hoogstens 5 jaar</i>	<i>meer dan 5 jaar</i>
Financiële schulden	1.201.581	4.411.804	12.395.056
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	1.581	11.804	161.723
4. Kredietinstellingen	1.200.000	4.400.000	12.233.333
Overige schulden		1.446	
Totaal	1.201.581	4.413.250	12.395.056

C. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten

	<i>Boekjaar</i>
1. Belastingen	
b. Niet vervallen belastingschulden	32.603
2. Bezoldigingen en sociale lasten	
b. Andere schulden met betrekking tot bezoldigingen en sociale lasten	106.163

XI. Overlopende rekeningen (in duizend BEF)

	<i>Boekjaar</i>
Te betalen intresten	292.358
Door Vlaamse Gewest betwiste boetes	40.299
Overige overlopende posten	9.556

XII. Bedrijfsresultaten

	<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
C1. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister		
a. Totaal aantal op de afsluitingsdatum	583	516
b. Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten	553,0	497,0
c. Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	907.446	834.497
C2. Personeelskosten		
a. Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	660.458	605.637
b. Patronale bijdragen voor sociale verzekeringen	223.536	183.266
c. Patronale premies voor buitenwettelijke verzekeringen	24.403	23.228
d. Andere personeelskosten	42.217	39.200
D. Waardeverminderingen		
2. op handelsvorderingen		
geboekte	46.763	68.643
teruggenomen	(15.198)	(22.114)
E. Voorzieningen voor risico's en kosten		
Toevoegingen	27.259	62.377
Bestedingen en terugnemingen	(46.025)	(59.619)
F. Andere bedrijfskosten		
Belastingen en taksen op de bedrijfsuitoefening	20.185	18.077
Andere	25.204	24.067
G. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen		
1. Totaal aantal op de afsluitingsdatum	25	18
2. Gemiddeld aantal berekend in voltijdse equivalenten	19,5	10,7
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	38.578	21.087
Kosten voor de onderneming	28.888	15.931

XIII. Financiële resultaten (in duizend BEF)

E. Andere financiële kosten		
Bankkosten	7.649	7.760
Overige financiële kosten	163	

XV. Belastingen op het resultaat (in duizend BEF)

	<i>Boekjaar</i>
A. Uitsplitsing van de post 'Belastingen'	
1. Belastingen op het resultaat van het boekjaar	361.648
a. Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	357.599
c. Geraamde belastingssupplementen	4.049

XVI. Andere taken en belastingen ten laste van derden (in duizend BEF)

	<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
A. De belasting over de toegevoegde waarde, de egalisatiebelasting en de speciale taks in rekening gebracht tijdens het boekjaar:		
1. aan de onderneming (aftrekbaar)	1.888.792	1.879.960
2. door de onderneming	1.806.999	1.850.659
B. De ingehouden bedragen ten laste van derden bij wijze van:		
1. bedrijfsvoorheffing	193.730	179.058
2. roerende voorheffing	43.472	41.828

XVII. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen (in duizend BEF)

	<i>Boekjaar</i>
Gegunde nog niet geactiveerde projecten	3.605.384
Aankoopverplichtingen terreinen	45.695

XVIII. Betrekkingen met verbonden ondernemingen en met ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat (in duizend BEF)

Verbonden ondernemingen	<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
4. Schulden		
– op hoogstens één jaar	245.686	248.961
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
4. Schulden		
– op hoogstens één jaar	96.000	97.280

Verklaring met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

B. Inlichtingen te verstrekken door de onderneming indien zij een dochteronderneming of een gemeenschappelijke dochteronderneming is.

Een geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld en openbaar gemaakt door de:
Vlaamse Milieuholding N.V.
Uitbreidingsstraat 62, 2600 Antwerpen-Berchem.
B.T.W.-nummer: BE 440.019.813

Sociale balans

I. Staat van de tewerkgestelde personen

A. Werknemers ingeschreven in personeelsregister	<i>Voltijds (boekjaar)</i>	<i>Deeltijds (boekjaar)</i>	<i>Totaal of totaal in voltijdse equivalenten (boekjaar)</i>	<i>Totaal of totaal in voltijdse equivalenten (vorig boekjaar)</i>
1. Tijdens het boekjaar en het vorige boekjaar				
Gemiddeld aantal werknemers	544,7	11,5	553,0	497,0
Aantal gepresteerde uren	896.840	10.606	907.446	834.497
Personeelskosten (duizenden BEF)	937.887	12.727	950.614	851.331
Voordelen bovenop het loon			5.695	9.913
2. Op de afsluitdatum van het boekjaar		<i>Voltijds</i>	<i>Deeltijds</i>	<i>Totaal in voltijdse equivalenten</i>
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister		569	14	578,9
b. Volgens de aard van de overeenkomst				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd		530	13	539,4
Overeenkomst voor een bepaalde tijd		39	1	39,5
c. Volgens het geslacht				
Mannen		425	2	426,6
Vrouwen		144	12	152,3
d. Volgens de beroepscategorie				
Directiepersoneel		5		5,0
Bedienden		553	14	562,9
Andere		11		11,0
B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen tijdens het boekjaar		<i>Uitzendkrachten</i>		<i>Ter beschikking van de onderneming gestelde personen</i>
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen		19,5		
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren		38.578		
Kosten voor de onderneming (duizenden BEF)		28.888		

II. Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar

	<i>Voltijds</i>	<i>Deeltijds</i>	<i>Totaal in voltijdse equivalenten</i>
A. Ingetreden			
a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven	184	2	185,3
b. Volgens de aard van de overeenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	73	2	74,3
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	111		111,0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen: secundair onderwijs	47		47,0
hoger niet universitair onderwijs	69		69,0
universitair onderwijs	11		11,0
Vrouwen: secundair onderwijs	13	1	13,6
hoger niet universitair onderwijs	39	1	39,7
universitair onderwijs	5		5,0
	<i>Voltijds</i>	<i>Deeltijds</i>	<i>Totaal in voltijdse equivalenten</i>
B. Uitgetreden			
a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	116		116,0
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	39		39,0
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	77		77,0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen: secundair onderwijs	10		10,0
hoger niet universitair onderwijs	61		61,0
universitair onderwijs	7		7,0
Vrouwen: secundair onderwijs	2		2,0
hoger niet universitair onderwijs	34		34,0
universitair onderwijs	2		2,0
d. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
Afdanking	11		11,0
Andere reden	105		105,0

III. Staat over het gebruik van de maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid tijdens het boekjaar

	<i>Aantal</i>	<i>In voltijdse equivalenten</i>	<i>Financieel voordeel (duizenden)</i>
1. Maatregelen met een financieel voordeel voor de werkgever met betrekking tot de titularis of diens plaatsvervanger			
1.2 Jongerenbanenplan	2	2,0	84
1.3 Lage lonen	109	108,2	1.161
1.5 Banenplan ter bevordering van de tewerkstelling langdurig werklozen	1	1,0	69
1.9 Volledige loopbaanonderbreking	15	15,0	323
2. Andere maatregelen			
2.1 Eerste werkervaringscontract	3	3,0	
2.3 Jongerenstage	23	23,0	
Aantal werknemers betrokken bij één of meerdere maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid			
– totaal voor het boekjaar	138	137,2	
– totaal voor het vorige boekjaar	215	214,0	

IV. Inlichtingen over de opleiding voor de werknemers tijdens het boekjaar

	<i>Aantal betrokken werknemers</i>	<i>Aantal gevolgde opleidings- uren</i>	<i>Kosten voor de onderneming (duizenden)</i>
Totaal van de opleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever			
– Mannen	414	18.239	21.481
– Vrouwen	156	4.649	5.860

Bijkomende toelichtingen

I. Samenvatting van de waarderingsregels

1. Oprichtingskosten – kosten kapitaalverhoging

Oprichtingskosten worden geboekt tegen aanschaffingswaarde en worden ten laste gelegd van het boekjaar waarin de kosten gemaakt of waarvoor verbintenissen aangegaan worden.

Kosten van kapitaalverhogingen zijn ten laste van het boekjaar waarin de kapitaalverhoging gebeurt.

2. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geboekt tegen aanschaffingswaarde, d.i. de aankoopprijs en de bijkomende kosten.

Volgende afschrijvingspercentages worden toegepast :

– Voor vaste activa eigen aan het hoofdkantoor

kantoomateriaal:	lineair 20 %
meubilair:	lineair 14,25 %
rollend materieel:	lineair 25 %
telefooninstallatie:	lineair 20 %
computer hard- en software:	lineair 33,33 %
installatie- en inrichtingskosten van gehuurde gebouwen:	lineair 33,33 %
machines en uitrusting:	lineair 20 %
inrichting labo:	lineair 20 %
geleasde kantoorgebouwen:	lineair 5 %
installatie- en inrichtingskosten van geleasde gebouwen:	lineair 33,33 %

– Voor vaste activa eigen aan de projecten

Deze activa worden overgeboekt van werken in uitvoering naar materiële vaste activa op het ogenblik van de oplevering van een project.

Vier klassen worden onderscheiden in functie van hun economische levensduur, hiervoor worden volgende afschrijvingspercentages toegepast:

klasse 1: lineair 25 %

klasse 2: lineair 14,25 %

klasse 3: lineair 6,66 %

klasse 4: lineair 3,03 %

Volgende investeringen behoren tot klasse 1:

Computers, kantoomachines, software, telemetrische apparatuur, draagbaar gereedschap en uitrusting, radio-uitrusting, telecommunicatieapparatuur, monstername-apparatuur, meetapparatuur, grasmaaiers, laboratoriumuitrusting, personenwagens, lichte bedrijfsvoertuigen.

Deze lijst is niet limitatief.

Volgende investeringen maken deel uit van klasse 2:

Draagbare pompen, beluchters, mixers en generatoren van < 25 KW, landbouwuitrusting, renovatie van de gebouwen, meubels, zwaar rollend materieel, zoals wagens voor slib, vrachtauto's, tractoren en frontladers. Deze lijst is niet limitatief.

Volgende investeringen maken deel uit van klasse 3:

Omheiningen, monster- en meetstations, werkplaatsmachines, verplaatsbare kranen, of pompen en generatoren > 25 KW, stalen opslagtanks, vaste elektrische en mechanische uitrusting van nieuwgebouwde installaties. Deze lijst is niet limitatief.

Volgende investeringen maken deel uit van klasse 4:

Wegen, constructies voor rioolwaterzuiveringsinstallaties en pompstations, gebouwen, lozingsconstructies, riolen: collectoren, prioritaire riolen, persleidingen, inspectieputten, rolbruggen, beplantingen. Deze lijst is niet limitatief.

Aanverwante kosten worden, gronden uitgezonderd, bij de oplevering van een project in het resultaat van het boekjaar opgenomen.

– Voor vaste activa eigen aan de directie exploitatie

Volgende afschrijvingspercentages worden toegepast:

- voor de investeringen m.b.t. de renovatie aan ter beschikking gestelde gebouwen: lineair 14,25% ;
- voor de investeringen m.b.t. de oprichting van dienst- of kantoorgebouwen: lineair 3,03%.

Verder worden er twee klassen onderscheiden in functie van de economische levensduur, waarvoor volgende afschrijvingspercentages worden gebruikt:

klasse 1: lineair 25%

klasse 2: lineair 14,25%.

Niet limitatieve opsomming van de inhoud van klassen 1 en 2 is terug te vinden onder het vorige punt.

– Voor renovatie van VMM-installaties

De herstellingswerken waarvoor een Technisch Plan wordt opgemaakt, worden geactiveerd.

Volgens de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest zijn dit de herstellingswerken met een geschatte minimale levensduur van meer dan 7 jaar. Deze activa worden overgeboekt van 'Werken in uitvoering' naar 'Overige materiële vaste activa' op het ogenblik van de oplevering van een project. De opdeling in klassen en de daarmee samenhangende afschrijvingspercentages zijn analoog aan die voor de vaste activa eigen aan de projecten.

Op materiële vaste activa in aanbouw worden geen afschrijvingen geboekt.

Op materiële vaste activa kunnen aanvullende of uitzonderlijke afschrijvingen genomen worden, wanneer door verandering of wijziging van de economische en technologische omstandigheden, de gebruikswaarde voor de onderneming lager is dan de boekwaarde.

Materiële vaste activa die buiten gebruik zijn of niet meer duurzaam bijdragen tot de activiteit, zullen bijkomend worden afgeschreven zodat de waarde overeenstemt met de geraamde realisatiewaarde.

Facturen van activa met een bedrag van minder dan 100.000 F worden onmiddellijk ten laste van het resultaat genomen met uitzondering van:

- activa opgericht in het kader van een goedgekeurd Technisch Plan,
- voorschotfacturen,
- facturen die betrekking hebben op gedeelten of uitbreidingen van activa.

3. Financiële vaste activa

De deelnemingen, aandelen en vastrentende effecten worden gewaardeerd aan aanschaffingswaarde. De bijkomende kosten worden onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Waardeverminderingen op deelnemingen en aandelen kunnen worden geboekt in geval van duurzame minderwaarde of ontwaarding, verantwoord door de toestand, de rendabiliteit of de vooruitzichten van de vennootschap waarin de deelnemingen of aandelen worden aangehouden.

4. Vorderingen op meer dan één jaar

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de vorderingen onder de vorm van vastrentende effecten, die tegen de laagste van volgende waarden worden geboekt, de aanschaffingsprijs of de terugbetalingsprijs. De bijkomende kosten worden onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Een waardevermindering wordt toegepast indien de betaling op de vervaldag onzeker is.

5. Vorderingen op ten hoogste één jaar

Vorderingen worden gewaardeerd aan nominale waarde. Vastrentende effecten worden gewaardeerd aan het laagste van volgende bedragen, aanschaffingswaarde of terugbetalingsprijs. De bijkomende kosten worden onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Waardeverminderingen worden toegepast indien voor het geheel of een gedeelte van de vordering onzekerheid bestaat over de betaling ervan op de vervaldag.

6. Geldbeleggingen

Tegoeden bij financiële instellingen worden gewaardeerd aan nominale waarde. Effecten worden gewaardeerd aan de laagste van volgende bedragen, aanschaffingsprijs of terugbetalingsprijs. De bijkomende kosten worden onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Waardeverminderingen worden geboekt wanneer de realisatiewaarde bij het afsluiten van het boekjaar lager ligt dan de boekwaarde.

7. Liquide middelen

Worden geboekt tegen nominale waarde. Waardeverminderingen worden geboekt wanneer de realisatiewaarde bij het afsluiten van het boekjaar lager ligt dan de boekwaarde.

8. Schulden

Worden geboekt tegen nominale waarde.

9. Vreemde valuta

Schulden en vorderingen uitgedrukt in vreemde valuta worden bij het afsluiten van het boekjaar gewaardeerd aan de wisselkoers van de laatste werkdag van het boekjaar.

10. Overlopende rekeningen

De overlopende rekeningen worden geboekt en gewaardeerd aan aanschaffingswaarde en in de balans opgenomen van het gedeelte dat betrekking heeft op volgend boekja(ar)(en).

11. Bestellingen in uitvoering

Waardering van projecten buiten de uitvoering van de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest

Kosten opgelopen in het kader van projecten buiten de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest worden in de jaarrekening verwerkt als bestellingen in uitvoering.

Bestellingen in uitvoering worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs.

Het positief verschil tussen de verkoopprijs en de vervaardigingsprijs (winst) wordt pas in de resultatenrekening tot uitdrukking gebracht na volledige uitvoering van de bestelling.

Ten aanzien van bestellingen in uitvoering worden op afsluitdatum waardeverminderingen toegepast indien hun vervaardigingsprijs, vermeerderd met het geraamd bedrag van de nog te maken kosten, hoger is dan de netto verkoopprijs of de contractueel bedongen prijs.

II. Overdracht activa bij afloop van de Overeenkomst met het Vlaamse Gewest

Aquafin N.V. houdt de volle eigendom van installaties die worden opgericht op terreinen die deel uitmaken van het openbaar domein omdat het Vlaamse Gewest gedurende de hele duur van de Overeenkomst afziet van het recht tot natrekking. Vanaf het ogenblik dat de Overeenkomst afloopt, wordt het eigendomsrecht op deze installaties en andere bouwwerken aan het Vlaamse Gewest overgedragen zonder dat deze tot betaling van enige vergoeding verplicht is. Indien Aquafin N.V. op eigen terreinen allerlei installaties of andere bouwwerken opricht die onontbeerlijk zijn voor de uitvoering van een Technisch Plan, dan worden deze na afloop van de Overeenkomst overgedragen aan het Vlaamse Gewest zonder dat deze tot betaling van een vergoeding verplicht is.

III. Geschillen

1. Aquafin N.V. is betrokken in een aantal geschillen waarvan de uitkomst in het geheel niet te voorspellen is. Momenteel is voor deze geschillen niet te bepalen waar de aansprakelijkheid zal gelegd worden. Ook is het bedrag van de schade in de huidige status onmogelijk te ramen.
2. Per 1 januari 1994 is Aquafin in een aantal geschillen in de plaats getreden van de VMM. In de Overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Aquafin engageert eerstgenoemde zich principieel om de kosten voortvloeiend uit Aquafins gebruikrecht van de VMM-installaties te vergoeden.
Voor alle geschillen verwacht Aquafin N.V. de terugbetaling door de overheid van de hierdoor opgelopen kosten en lasten indien deze niet het gevolg zijn van fouten of nalatigheid van Aquafin N.V.

IV. Affectatie-overeenkomst

Aquafin N.V. heeft tijdens het boekjaar 1994 een affectatie-overeenkomst ondertekend. Deze overeenkomst tussen Aquafin N.V., het Vlaamse Gewest, de Europese Investeringsbank en het Gemeentekrediet bepaalt dat, in geval Aquafin N.V. in gebreke blijft de verplichtingen ten opzichte van haar langetermijnfinanciers na te komen, de aanspraken op het Vlaamse Gewest voor de investeringen en de intresten op leningen niet langer door het Vlaamse Gewest aan Aquafin zullen betaald worden.

Deze vergoedingen zullen door het Vlaamse Gewest als solvens van Aquafin aan het Gemeentekrediet, dat als agent van de langetermijnkredietverleners van Aquafin optreedt, betaald worden.

Langetermijnkredieten met een originele looptijd langer dan of gelijk aan 5 jaar vallen onder deze Overeenkomst.

Aquafin n.v.

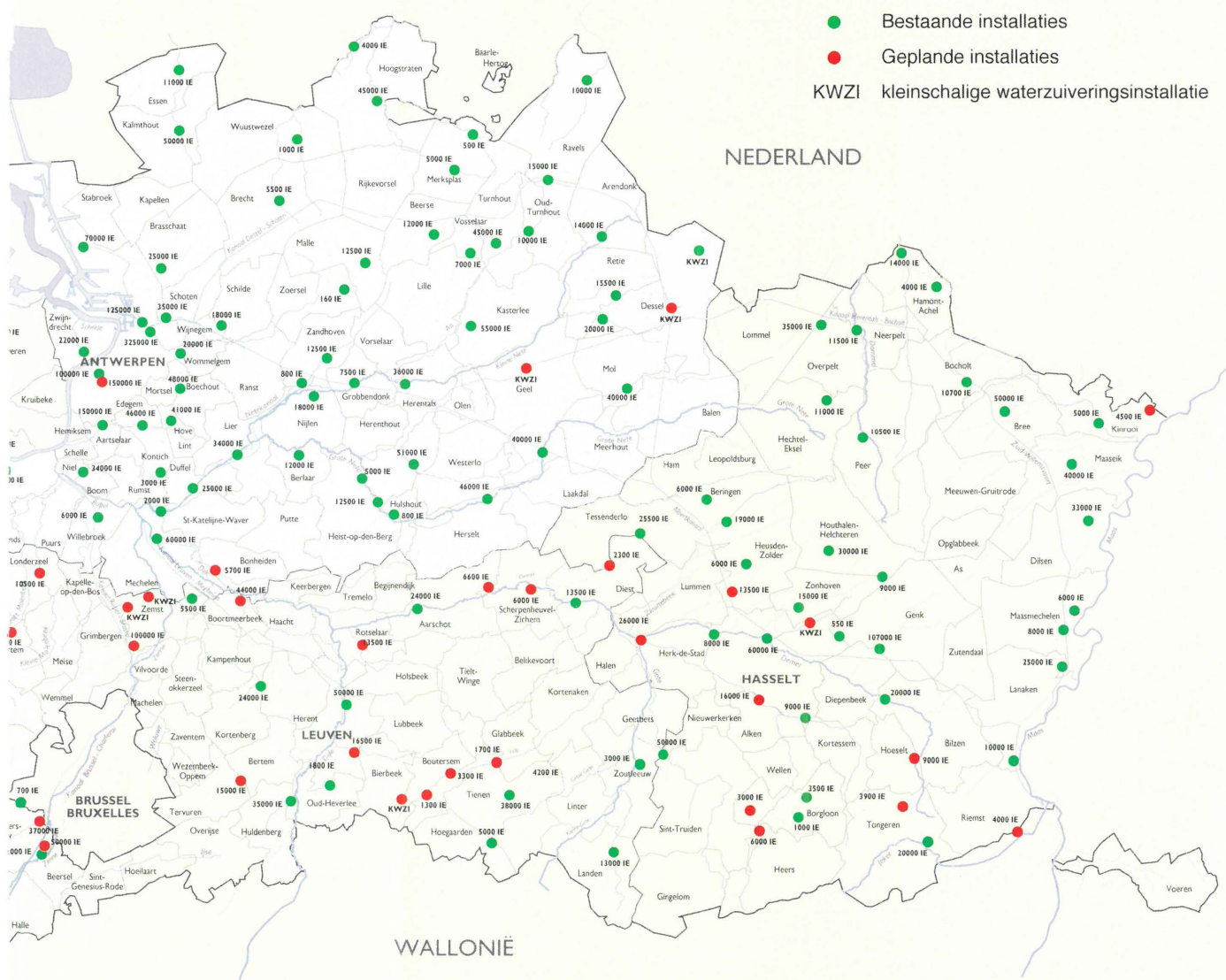
lid van

BELGAQUA, de Belgische Federatie voor de Watersector
EUREAU, European Union of National Associations of Water Suppliers
and Waste Water Services
IWSA, International Water Services Association.

COLOFON

Het jaarverslag 1997 van Aquafin werd gedrukt op milieuvriendelijk papier.
De vormgeving, de opmaak en het drukwerk werden verzorgd door Drukkerij Lannoo, Tielt.
De foto's werden genomen door Lieve Blancquaert, Michel Decler, Patrick De Spiegelaere,
Patrick Holderbeke, Marc Sloopmaekers (York Dynamics), Frank Toussaint,
Marina Verkouille (Fotomix), Jos Verhogen en medewerkers van Aquafin.

Rioolwaterzuiveringsinstallaties in Vlaanderen

SITUATIE: 31/12/97

AQUAFIN N.V.
Dijkstraat 8
B-2630 Aartselaar
tel.: +32 3 450 45 11
fax: +32 3 458 30 20